

Kernpunt Migratie

Intelligente opvang irreguliere migranten in de regio en afremmen reguliere migranten

Laatste update: 7 december 2022

INHOUD

INHOUD	i
SAMENVATTING	1
<i>Irreguliere migratie</i>	1
<i>Reguliere migratie</i>	4
DEEL I IRREGULIERE MIGRATIE	6
<i>Introductie</i>	6
<i>Onderbouwing</i>	8
Nederlanders maken zich zorgen over migratie	8
Opvang van migranten in Nederland is oneerlijk ten opzichte van vluchtelingen in de regio	13
De internationale regelgeving stimuleert riskante migratie naar de EU	13
<i>De EU weet zich geen raad</i>	14
<i>Oplossing</i>	15
<i>Juridische kaders</i>	21
<i>Vergelijking van verschillende oplossingen voor irreguliere migratie</i>	26
Plan van dit kernpunt	26
Plan Europese Commissie	28
Plan Volt Europa	29
DEEL II REGULIERE (ARBEIDS)MIGRATIE	31
<i>Introductie en onderbouwing</i>	31
<i>Oplossingen</i>	35
NAWOORD	37
LITERATUUR	39

Uitleg over literatuurverwijzingen in dit kernpunt:

Waar een nummer staat in de tekst, zoals '[3]', dan verwijst dit naar een document in de literatuurlijst. Bijvoorbeeld '[3]' verwijst naar het derde document in deze lijst.

SAMENVATTING

Irreguliere migratie

Veel Nederlanders maken zich zorgen over de grote stromen irreguliere migranten (vluchtelingen en irreguliere economische migranten) die naar Nederland komen, vooral wat betreft niet-Westerse irreguliere migranten met een cultuur, religie, normen en waarden die sterk afwijken van de Nederlandse. Dit is gerelateerd aan het zorgpunt, dat als de bevolkingsgroei van met name niet-Westerse irreguliere migranten almaar toeneemt, de maatschappij een goede integratie van allochtonen en nieuwkomers onvoldoende in goede banen kan leiden en de kosten niet meer kan opvangen¹. Andere redenen waarom Nederlanders deze stromen willen

temperen zijn de toenemende bevolkingsdruk in Nederland (volledig veroorzaakt door immigratie en geboorten bij de allochtone bevolking van Nederland²; de autochtone bevolking krimpt licht), de druk op de huizenmarkt, de druk op en kosten van de sociale voorzieningen³ en concurrentie van nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Nederlanders staan wel

Maatschappelijk aspect	Veelal voorkomend bij	
	Vluchtelingen van binnen de regio	Vluchtelingen van buiten de regio
Integratie met de lokale bevolking	Goed	Matig
Kosten voor de maatschappij	Middelmatig	Hoog
Migratiemotief	Humanitair	Economisch
Religie	Vergelijkbaar	Afwijkend
Cultuur	Vergelijkbaar	Afwijkend
Keert weer terug als het kan?	Ja	Nee
Maakt gebruik van sociale voorzieningen?	Deels	Ja
Verricht nuttig werk?	Deels	Vaak niet
Heeft goede arbeidsattitude?	Meestal	Vaak niet
Geboortenaantal	Iets boven gemiddeld	Hoog

Verschillen tussen vluchtelingen van binnen en van buiten de regio

in meerderheid open voor het ontvangen van 'echte vluchtelingen' maar nemen daarin niet mee dat het daarvoor benodigde onderscheid tussen vluchtelingen en irreguliere economische migranten niet gemaakt wordt en echte vluchtelingen ook economisch gemotiveerd zijn (anders hadden ze in andere landen op hun route asiel aangevraagd), en dat door vluchtelingen toe te laten de aanzuigende werking op de veel grotere stroom economisch gemotiveerde migranten in stand blijft.

Ook is de opvang van humanitaire migranten (vluchtelingen) in Nederland oneerlijk ten opzichte van de bijna 90% van de vluchtelingen alsook de mensen die hun land niet ontvluchten, die in beduidend minder florissante omstandigheden verblijven in hun eigen land of in nabije landen in hun regio's, omdat zij niet de moed, energie en/of het geld hebben om naar de EU te reizen, en die onze hulp vaak juist veel harder nodig hebben. Het Nederlandse en het EU beleid bevorderen daarbij ook illegale mensensmokkel en stimuleren mensen om in levensgevaarlijke omstandigheden naar de EU te migreren (aanzuigende werking). Een oplossing is mogelijk waarbij irreguliere (ongewenste) economische en humanitaire migranten die in Nederland aankomen, in een veilig land, waarmee een overeenkomst is gesloten, in hun eigen regio ondergebracht worden⁴. Dat heeft een sterk afremmend effect op de stromen irreguliere migranten naar

¹ Van 2010-2019 bedroeg de bevolkingsgroei van met name niet-Westerse irreguliere migranten 534.000, (252.000 geboorteoverschot onder niet-Westerse allochtonen en 278.000 netto instroom van niet-Westerse migranten), terwijl de prognose voor de netto instroom in 2022 op 200.000 immigranten ligt (schatting Jan Latten op Twitter).

² De bevolkingsgroei van 2010-2019 was bij autochtone Nederlanders 0%, bij Nederlanders met een Westerse migratieachtergrond 2% en bij Nederlanders met een niet-Westerse achtergrond 2,6%. [4].

³ Asielmigranten uit Afrika kosten bijvoorbeeld 625.000 Euro per persoon; mensen met een niet-Westerse achtergrond kostten de Nederlandse staat in 2016 gemiddeld 8.500 Euro per persoon per jaar. Het eerste bedrag is berekend over de gehele levensloop, van het moment van immigratie, tot het moment van remigratie of overlijden, inclusief de kosten voor de tweede generatie. Bron voor beide bedragen: [4] (Tabel 0.2).

⁴ De verantwoordelijkheid voor de migranten wordt dan idealiter overgedragen aan het opvangende land. Migrantten moeten dan in dat land asiel aanvragen. Deze oplossing had in het onderzoek dat Connect International door bureau Ipsos heeft laten uitvoeren in mei 2022 verreweg de grootste voorkeur onder de respondenten van dit

Nederland (opheffen van de aanzuigende werking) en verlaagt de druk op het asielproces, dat daardoor sneller, beter en efficiënter gemaakt kan worden. De voorziene overeenkomsten met veilige landen in de regio's leiden tot humane condities voor alle migranten, niet alleen degenen die naar Nederland/Europa zijn gekomen. De overeenkomsten scheppen ook voor de lokale bevolkingen in die landen grote voordelen. De voorgestelde aanpak past binnen het VN vluchtelingenverdrag van 1951 en de Nederlandse wetgeving omtrent migranten en vluchtelingen. Om de voorgestelde aanpak mogelijk te maken, moet waarschijnlijk wel eerst een Opt-out bedongen worden op enkele EU Richtlijnen, net als Denemarken dat heeft gedaan.

Met veilige landen in regio's die bereid zijn vanuit Nederland teruggestuurde irreguliere migranten op te vangen, wordt overeengekomen:

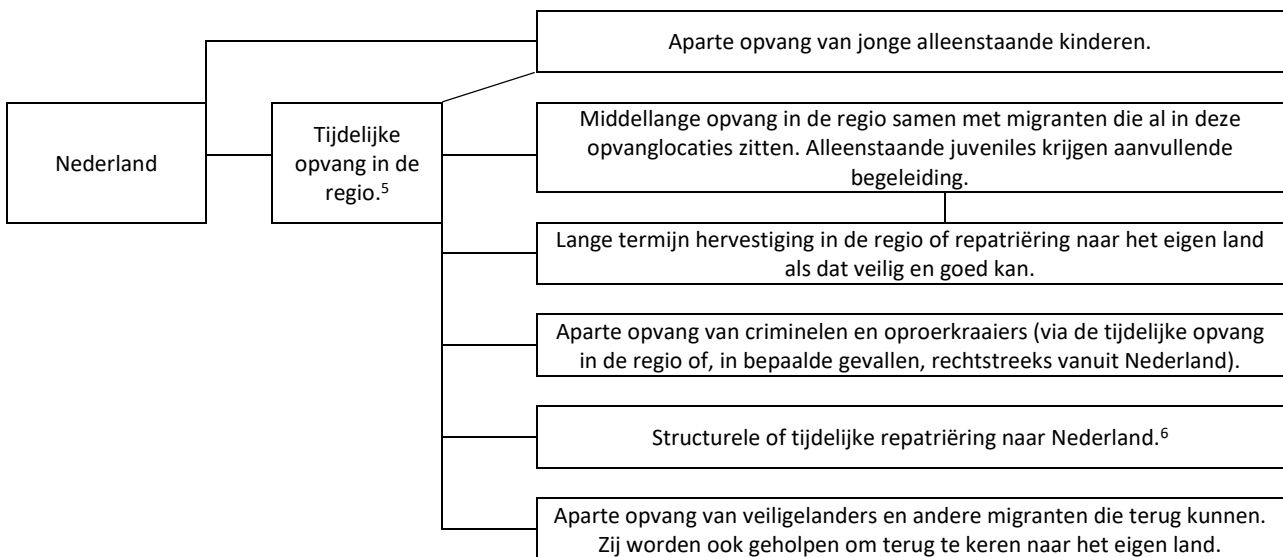
- a. een deelbasisinkomen (cash transfer) voor de lokale bevolking (zie ons kernpunt Ontwikkelingshulp),
- b. hulp bij de opvang van alle humanitaire en economische migranten in het land,
- c. ondersteunen bij repatriëring van migranten naar hun eigen land waar mogelijk en veilig,
- d. andere vormen van hulp binnen het land.

Bovenstaande kan grotendeels gerealiseerd worden binnen het bestaande budget voor ontwikkelingshulp en spaart enorm veel kosten voor opvang van irreguliere migranten in Nederland (die deels uit het budget voor ontwikkelingshulp betaald worden!). Bovendien worden met deze oplossing niet alleen de mensen gesteund die anders irregulier naar de EU zouden migreren, maar alle migranten, alsook de lokale bevolkingen in de landen waarmee overeenkomsten worden gesloten. Het zorgt er ook voor dat landen waarmee een overeenkomst is gesloten, in de toekomst beter in staat zullen zijn om te gaan met de verwachte toenemende stromen irreguliere migranten naar hun landen als gevolg van (a) klimaatverandering (experts verwachten dat klimaatverandering met name in de Sahelzone zal leiden tot grote gebieden die onleefbaar worden, met als gevolg vele miljoenen klimaatvluchtelingen), (b) bevolkingsgroei (met name in Afrika waarvoor de prognose, door de VN, is dat de bevolking er met 3 miljard mensen zal toenemen tot eind deze eeuw), en (c) toename van oorlogen en andere problemen, vaak in relatie tot de punten a en b.

Een goede opvang en repatriëring van irreguliere migranten kan met het plan beschreven in dit document structureel en toekomstbestendig gemaakt worden en zal de migranten die de regio nooit verlaten hebben (85% van alle migranten!) in gelijke mate tot hulp zijn. De beoogde werkwijze bevat een generiek deel

onderzoek (67% gaf aan positief te zijn over deze mogelijke oplossing, 21% was neutraal en 12% was het niet eens met deze oplossing ([57])). Deze oplossing heeft als effect dat de aanzuigende werking naar Nederland verkleind wordt en er dan dus ook minder migranten vanuit Nederland naar het opvangende land gestuurd hoeven te worden (preventieve werking). Het is nog onduidelijk welke juridische oplossingen hiervoor nodig zijn. Alternatief is dat migranten de mogelijkheid krijgen om vanuit het opvangende land asiel in Nederland aan te vragen (external processing). Ook dat behoeft juridische oplossingen die nog onduidelijk zijn. Dit tweede scenario houdt echter het gevaar in, dat Nederland juist meer asielaanvragen krijgt, bijvoorbeeld ook van migranten die anders in andere opvanglocaties in de regio zouden blijven alsook mensen die anders niet zouden migreren en juist naar deze locaties migreren in de hoop vandaaruit ooit in Nederland toegelaten te worden. Veel mensen zullen dan mogelijk jarenlang in deze locaties wachten, daar voor altijd blijven of uiteindelijk onverrichter zake weer naar het eigen land terugkeren. Dit kan mogelijk voorkomen worden als de opvanglocaties waar Nederland migranten naartoe stuurt niet toegankelijk zijn voor migranten die rechtstreeks naar deze locaties migreren. Toch blijft er ook dan een (mogelijk wel kleinere) aanzuigende werking bestaan die migranten kan motiveren om toch naar Nederland te migreren. Bovendien worden andere vluchtelingen in de regio dan niet geholpen. In deze scenario's kunnen internationale organisaties zoals UNHCR, samen met de overheid en lokale en internationale organisaties, de opvanglocaties monitoren voor wat betreft het voldoende goed voldoen van basisbehoeften en veiligheid. Er moeten dan ook protocollen zijn, die tussen Nederland en een opvangend land zijn overeengekomen, die aangeven wat gedaan wordt als basisbehoeften en/of veiligheid in deze locaties in gevaar (dreigen te) komen.

(terugsturen van alle soorten irreguliere migranten naar opvanglocaties in hun regio's) en een maatwerk deel (in die opvanglocaties wordt bepaald tot welke categorie migranten men behoort, waarna aan iedere groep migranten meest optimale opvang wordt geboden). Schematisch ziet dat er als volgt uit:

De lijnen in bovenstaande overzicht geven de routes aan waarlangs migranten verplaatst kunnen worden om zo uiteindelijk in de voor hen meest geschikte opvang of vestigingssituatie uit te komen.

Aanname is dat er veilige landen in regio's gevonden worden die zo'n overeenkomst willen sluiten met Nederland (of de EU). Daarvoor zijn actieve onderhandelingen nodig waarin vooral ook de vluchtelingen/migrantenproblematiek die landen zelf kennen centraal moet staan. Daarnaast zal Nederland hard moeten optreden tegen landen die afgewezen asielzoekers uit hun landen weigeren terug te accepteren, onder andere middels handelsbelemmeringen en het stoppen van ontwikkelingshulp aan deze landen.

Indien uiteindelijk op EU niveau ingevoerd, zal deze aanpak leiden tot een sterke vermindering van de stromen irreguliere migranten naar de EU, waardoor ook veel minder mensen gevaar zullen lopen voor hun leven (bijvoorbeeld in Libië, waar een miljoen migranten wacht op een kans om naar de EU te reizen en daar mishandeld en erger wordt, alsook de migranten die in gammele bootjes de oversteek wagen naar de EU, met vaak fatale afloop). Door de overeenkomsten te sluiten met meerdere landen, kan Nederland er niet mee gechanteerd worden, zoals Turkije doet met de Turkije-deal. Met deze aanpak kan Nederland de EU de weg wijzen hoe irreguliere migratie naar de EU ingedamd kan worden op een humane wijze die goed is voor iedereen, middels structureel goed ingerichte opvanglocaties in veilige landen in de regio. Daarmee worden alle migranten alsmede lokale bevolkingen in deze landen geholpen en niet alleen de personen die irregulier naar de EU migreren. Het doet ook recht aan de lokale bevolking van Nederland, omdat de toenemende druk die irreguliere nieuwkomers op onze samenleving uitoefenen sterk verkleind wordt en er dan ook meer ruimte ontstaat om de integratie van allochtonen beter te faciliteren, de asielprocedures en –capaciteit te verbeteren, enzovoorts!

Oplossingen die momenteel op EU niveau voorgesteld worden, zullen naar verwachting te weinig soelaas bieden, omdat ze uitgaan van het verspreiden van irreguliere migranten waarvan het asielverzoek is

⁵ Alleenstaande kinderen en juveniles in deze locaties worden apart opgevangen en krijgen begeleiding en opvang die voor hen geschikt is door professionele medewerkers.

⁶ Dit is bedoeld voor beperkte gevallen die bovenaan de selectielijst voor repatriëring staan en migranten met bepaalde in Nederland benodigde kennis en/of vaardigheden en die beroepsmatig tijdelijk ingezet worden in Nederland (reguliere migratie). Doordat dit in heel beperkte mate gebeurt en alleen vanuit de opvanglocaties in de regio, wordt de aanzuigende werking niet aangewakkerd met deze mogelijkheid.

goedgekeurd over de EU, waarbij landen de verplichting om dit te doen kunnen afkopen door financieel bij te dragen. Dat systeem werkt zolang er in de landen die bereid zijn deze migranten op te nemen voldoende draagvlak is om dit te doen. Dit draagvlak is al aan erosie onderhevig in vrijwel alle EU landen en zal bij de verwachte toenemende irreguliere migratiestromen in de (nabije) toekomst naar verwachting snel verder afnemen. Bovendien biedt deze strategie geen structurele oplossing voor een goede opvang van de humanitaire en economische migranten die naar landen binnen de eigen regio's migreren. Wel is de afstemming van asielprocedures tussen EU landen, onder andere om daarmee het 'asielshoppen' te voorkomen, een belangrijk en zinvol onderdeel van de huidige EU plannen.

Als alternatief voor irreguliere migratie kan tijdelijke reguliere migratie uitgangspunt zijn van het beleid, waarbij migranten uit arme landen voor een beperkte duur in Nederland kunnen werken en daarna weer terug moeten. Dat kan ook voordelen hebben voor de herkomstlanden van deze migranten, als ze in Nederland kennis en kapitaal kunnen opbouwen. Het dient echter vermeden te worden dat een dergelijk beleid tot een brain of power drain leidt in deze landen. De Ins & Outs van reguliere migratie wordt in het tweede deel van dit kernpunt behandeld.

In dit kernpunt wordt ook een vergelijking gemaakt (inclusief sterkte-zwakke analyses) tussen het plan voor irreguliere migranten voorgesteld in dit kernpunt en andere vooraanstaande plannen omtrent irreguliere migratie (zoals het recente voorstel van de Europese Commissie ten aanzien van irreguliere migratie).

In aanvulling op een sterk afgeremde en meer gecontroleerde en in goede banen geleide irreguliere migratie naar Nederland, is het van fundamenteel belang dat veel meer werk wordt gemaakt van integratie van allochtonen die in ons land verblijven, als Nederlander, asielzoeker of asielstatus houder.

Reguliere migratie

Nederlanders maken zich ook zorgen over reguliere (arbeids)migranten die door Nederlandse bedrijven worden uitgenodigd, zoals IT kenniswerkers uit India, of die, binnen de EU regelgeving, het recht hebben om in Nederland te werken, zoals Polen en Roemenen, en die ook steeds vaker in Nederland blijven en Nederlander worden, inclusief hun families. De zorgen over de verschillen in cultuur en religie zijn kleiner dan bij irreguliere, meestal niet-Westerse migranten, terwijl zij vaak ook beter integreren dan irreguliere migranten. Zorgen die wel van toepassing zijn op reguliere migranten, zijn hun bijdrage aan de bevolkingsgroei, de druk op de woningmarkt, en in bepaalde mate de concurrentie met werk voor Nederlanders.

De Nederlandse bevolking groeide door reguliere migranten van 2010-2019 met bijna 33.000/jaar, bijna geheel veroorzaakt door nieuwe reguliere migranten en slechts in beperkte mate door geboorteoverschot onder reguliere allochtonen. Naar verwachting zal bij ongewijzigd beleid dit aantal verder stijgen.

Reguliere migranten kunnen vrij gemakkelijk een werkvergunning krijgen en zij en hun gezinnen kunnen na 5 jaar al Nederlander worden. Deze korte termijn is niet opgelegd door de EU. Om vergrijzing tegen te gaan met reguliere migratie zouden zeer grote aantallen reguliere migranten nodig zijn. Bovendien zou hierdoor de vergrijzingsproblematiek weliswaar uitgesteld maar wel veel groter worden, omdat de migranten die zich in Nederland vestigen ook ouder worden en vergrijzen. Reguliere migranten kosten de schatkist meestal geld, met als uitzondering reguliere migranten met HBO niveau en hoger. Reguliere migranten zijn daarbij vaak actief in functies die niet essentieel zijn en/of functies die op een andere wijze of in de landen waar reguliere migranten vandaan komen uitgevoerd kunnen worden, zonder noemenswaardige schade voor de Nederlandse economie. Verder worden door reguliere migratie loonstijging en innovatie ondermijnt. Kennismigranten (vooral IT experts uit India) worden door bedrijven naar Nederland gehaald in plaats van dat bedrijven bijvoorbeeld IT afdelingen opzetten in India met

Nederlands management. Waarschijnlijk doen deze bedrijven dit, omdat de kosten hiervan voor deze bedrijven net enkele procenten lager zijn.

Structurele reguliere arbeidsmigratie draagt bij aan snelle bevolkingsgroei, druk op de woningmarkt en op allerlei sociale voorzieningen. Daarbij komt dat reguliere migratie vaak leidt tot een braindrain in de landen waar deze migranten vandaan komen.

Het is niet aannemelijk dat door het scheppen van meer mogelijkheden voor reguliere migratie en het geven van voorlichting daarover, de aanzuigende werking op irreguliere migranten noemenswaardig zal afnemen, zoals de Nederlandse overheid beweert, ook niet als dit onderdeel wordt van package deals met landen die ermee instemmen om uitgeprocedeerde asielzoekers uit hun landen terug te accepteren. Met andere woorden: door reguliere migratie te stimuleren, wordt irreguliere migratie nauwelijks afgeremd.

Reguliere (arbeids)migratie kan voor sommige aspecten in onze maatschappij een oplossing zijn, met name ten aanzien van functies die niet of moeilijk door Nederlanders vervuld kunnen worden en die essentieel zijn. Voor de vergrijzingsproblematiek en voor veel niet essentiële functies is het echter geen oplossing en betekenen reguliere migranten meestal een grote kostenpost voor de Nederlandse schatkist, naast dat zij andere problemen veroorzaken, zoals een toename van de bevolkingsgroei, druk op de woningmarkt, het belasten van allerlei sociale voorzieningen en deels het verschil in cultuur van reguliere migranten.

Daarom is het verstandig om reguliere migratie af te remmen voor wat betreft niet-essentiële functies en functies die elders goed en zonder grote nadelen voor de Nederlandse economie uitgevoerd kunnen worden. De oplossing om alleen arbeidsmigranten toe te laten voor essentiële functies, die Nederland zelf moeilijk kan invullen, had dan ook de grootste voorkeur van respondenten in het Ipsos onderzoek dat in opdracht van Connect International in 2022 is uitgevoerd (41% koos voor deze oplossing t.a.v. Europese arbeidsmigranten en 39% t.a.v. niet Europese arbeidsmigranten), terwijl slechts 5% ervoor was om meer arbeidsmigranten toe te laten in Nederland ([57]). In het tweede deel van dit kernpunt wordt een pallet van verschillende deeloplossingen gegeven die dit mogelijk maken, van regelgeving die reguliere migratie afremt, verhoging van het minimumloon, stimuleren van lage lonenbedrijven om zich in lage lonenlanden te vestigen, tot het stimuleren van reguliere migratie naar Nederland vanuit arme landen voor tijdelijke functies (bijvoorbeeld maximaal twee jaar) die essentieel zijn en die moeilijk door Nederlanders vervuld kunnen worden, als onderdeel van deals met landen die ermee instemmen om irreguliere migranten die vanuit Nederland naar deze landen gestuurd worden op te vangen.

Introductie

Irreguliere migratie omvat de groep humanitaire en economische migranten, die naar Nederland komen zonder daartoe vanuit economische motieven uitgenodigd te zijn of het recht hebben om naar Nederland te migreren (bijvoorbeeld de meeste Afrikanen, Afghanen en Syriërs). Dit is ongereguleerde migratie waar Nederland niet om heeft gevraagd of op heeft aangestuurd. Een andere groep omvat reguliere migranten. Dit zijn arbeidsmigranten die door Nederlandse bedrijven worden uitgenodigd (bijvoorbeeld Indiërs met IT expertise) of die, binnen de EU regelgeving, het recht hebben om in Nederland te werken, zoals Polen en Roemenen. We hebben in Nederland (en in veel andere EU landen) de afgelopen 60 jaar te maken met een steeds toenemende netto influx⁷ van al deze groepen migranten.

In dit deel van het kernpunt focussen we op irreguliere immigratie. Zoals gezegd behoren tot de irreguliere migranten die naar Nederland komen, zowel humanitaire als economische migranten.

Irreguliere migratie vanuit arme en/of onveilige landen naar de EU en Nederland wordt door Nederlanders gevoeld als één van de grootste problemen waar de EU mee te maken heeft⁸. Tegelijkertijd moeten humanitaire en andere irreguliere migranten vaak gevaarlijke en illegale activiteiten ondernemen om naar de EU te komen en probeert de EU deze migranten de pas af te snijden op hun routes naar de EU, omdat pas als deze migranten in de EU aankomen, de EU ook officieel verplicht is zorg te dragen voor deze mensen en asielprocedures te starten. Hoewel juridisch correct en binnen de kaders van gerelateerde internationale verdragen, heeft deze manier van doen weinig meer te maken met humanitaire zorg voor mensen die vaak kwetsbaar zijn en hulp nodig hebben, omdat velen die dergelijke zorg nodig hebben de mogelijkheid om die zorg te verkrijgen ontnomen wordt door de handelswijzen van de EU.

Humanitaire en andere irreguliere (economische) migranten kunnen ook opgevangen worden in de eigen regio. Daarmee bedoelen we opvang van migranten in veilige landen die grenzen aan of relatief dicht liggen bij de landen waar zij vandaan gemigreerd zijn. Dat kan op een duurzame en humane wijze die goed is voor iedereen: Nederlanders, migranten en bevolkingen in ontwikkelingslanden.

⁷ Met 'netto influx' bedoelen we het verschil tussen mensen die Nederland binnenkomen en verlaten. Als bijvoorbeeld in een jaar 100.000 Polen Nederland binnenkomen en er 30.000 vertrekken, is de netto influx van Polen in dat jaar 70.000.

⁸ Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) heeft bijvoorbeeld in kwartaal 3 van 2017 gemeten dat ondanks de vrij sterke afname van migratie in 2017 nog steeds 43% van geïnterviewde Nederlanders (zowel hoger als lager opgeleiden) aangaven zich zorgen te maken over immigranten en vluchtelingen, waarbij de meeste van hen aangaven dat teveel migranten en vluchtelingen naar Nederland komen, dat Nederland slechts tijdelijk onderdak moet bieden aan migranten en vluchtelingen (dus dat ze moeten terugkeren naar het eigen land zodra dit mogelijk is) en dat economische migranten onmiddellijk teruggestuurd dienen te worden naar hun eigen landen. Het was het onderwerp dat de hoogste score had op onderwerpen waar mensen zich zorgen over maakten. [6].

Een onderzoek uit 2019 concludeert het volgende: *'De komst van asielzoekers voedt zorgen over huisvesting en de Nederlandse identiteit. In 2017 maakte 59% zich hier enige zorgen over; in 2019 was dit 63%. Emoties tegenover de asielzoekers zelf blijven overwegend positief, met vooral veel empathie'* ([44]). Dit laat ook zien dat Nederlanders graag een oplossing voor het probleem willen die goed is voor iedereen.

In 2021 heeft de overheid onderzoek gedaan naar de mening van Nederlanders over migratie en vluchtelingen (als 1 van een aantal onderwerpen). Hierin gaf 70% van de respondenten aan dat de grenzen aan de rand van Europa beter moeten worden beschermd. 72% van die groep vond dat zelfs als dit betekent dat daardoor meer vluchtelingen worden teruggestuurd naar onveilige landen. [25]. Er werd niet gevraagd of mensen ervoor zijn dat migranten teruggestuurd worden naar veilige landen met goede opvang. Het lijkt billijk aan te nemen dat een groter percentage daarvoor zal zijn, ook omdat 36% van de groep die nee antwoordde op de eerste vraag, aangaf dat dit (het niet beschermen van de grenzen aan de rand van Europa) niet mag betekenen dat er meer economische vluchtelingen naar Europa komen.

Met de in dit document voorgestelde oplossing wordt:

1. de aanzuigingskracht van Nederland op irreguliere migranten sterk vermindert,
2. de druk op het asielstelsel verkleint,
3. het draagvlak behouden voor goede opvang van met name humanitaire migranten (in de regio),
4. goede integratie bevordert van de dan veel kleinere groep nieuwkomers in ons land, en
5. draagvlak vergroot voor goede en effectieve ontwikkelingshulp.

Tegelijkertijd wordt de reden voor irreguliere migranten om middels een levensgevaarlijke reis naar de EU te migreren voor een deel weggenomen door de condities aan te pakken die irreguliere migratie veroorzaken. De oplossing kan grotendeels gerealiseerd worden binnen de budgetten voor ontwikkelingshulp.

Een **humanitaire migrant**⁹ is een irreguliere migrant die:

- a. volgens het VN vluchtelingenverdrag ([23]) en de 'Kwalificatierichtlijn' van de EU van 2004¹⁰, in zijn of haar thuisland 'gegronde vrees' heeft voor vervolging op grond van ras, godsdienst, nationaliteit, politieke overtuiging, seksuele geaardheid of het behoren tot een bepaalde etnische of sociale groep, en die in het eigen land geen bescherming krijgt (vluchteling), of
- b. volgens de 'Kwalificatierichtlijn' van de EU van 2004 niet als vluchteling in aanmerking komt, maar ten aanzien van wie er zwaarwegende gronden bestaan om aan te nemen dat hij of zij bij terugkeer een reëel risico van "ernstige schade" zou lopen (subsidiare bescherming)¹¹.

In Nederland wordt geen juridisch onderscheid gemaakt tussen beide categorieën, omdat Nederland met het éénstatusstelsel werkt. Dit houdt in dat vreemdelingen die in aanmerking komen voor internationale bescherming (vluchtelingenstatus of subsidiare bescherming), of voor bescherming op nationale gronden dezelfde verblijfsvergunning krijgen met dezelfde rechten, plichten en voorzieningen, ongeacht de grondslag voor de vergunningverlening. Zij krijgen onder meer gelijke toegang tot de arbeidsmarkt en gezinshereniging, ongeacht de grond voor verlening. Met het éénstatusstelsel poogt men te voorkomen dat asielzoekers belang zouden hebben bij het doorprocederen na een inwilliging. ([35]). Dit verhoogt echter wel de aanzuigende werking op mensen die een beroep doen op subsidiare bescherming. Het overgrote deel van de asielaanvragen in Nederland betreft subsidiare bescherming.

Een **irreguliere economische migrant** verlaat zijn of haar thuisland vanwege economische uitzichtloosheid in het thuisland, in de hoop elders een economisch beter leven op te kunnen bouwen.

Humanitaire en irreguliere economische migranten die naar Nederland komen, willen we opvangen in hun eigen regio's, idealiter zonder de mogelijkheid om vandaaruit asiel te verkrijgen in Nederland¹² (omdat er

⁹ We gebruiken de term humanitaire migrant om een onderscheid te maken met irreguliere economische migranten. Humanitaire migranten zijn ook irreguliere migranten, meestal aangeduid met 'vluchtelingen'.

¹⁰ De Kwalificatierichtlijn verbindt aan de erkenning als vluchteling een recht op verblijf (artikel 13). ([34]).

¹¹ Deze schade kan bestaan uit "doodstraf of executie", "foltering, onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen". Daarnaast kan deze bestaan uit "ernstige en individuele bedreiging van het leven of de persoon van een burger", als dit gebeurt "als gevolg van willekeurig geweld in het kader van een internationaal of binnenlands gewapend conflict." (Artikel 15). Gedacht kan worden aan iemand die in een oorlogsgebied woont en een groot risico loopt om door gevechtsvuur om het leven te komen, maar ook aan iemand die gevaar loopt te worden gemarteld door de autoriteiten in zijn land van herkomst. Anders dan bij de vluchtelingenstatus hoeft er voor het verkrijgen van een subsidiare beschermingsstatus geen sprake te zijn van een vervolgingsgrond. De subsidiare bescherming loopt grotendeels parallel met de bescherming die voortvloeit uit artikel 3 van het Europees verdrag voor de rechten van de Mens. Ook de personen die in aanmerking komen voor subsidiare bescherming krijgen een verblijfsrecht (artikel 18 van de Kwalificatierichtlijn). ([34]).

¹² Als migranten in het opvangende land asiel aanvragen wordt de aanzuigende werking naar Nederland verkleind en hoeven dus ook minder migranten vanuit Nederland naar het opvangende land gestuurd te worden. Of dit juridisch kan is nog onduidelijk. Alternatief is dat migranten vanuit de regio asiel kunnen aanvragen in Nederland.

anders een aanzuigende werking op de opvanglocaties kan ontstaan). Dat betekent dat irreguliere migranten na aankomst in Nederland vervoerd worden naar een veilig land in hun regio en daar ondergebracht worden in goed ingerichte opvanglocaties onder toezicht van VN en andere internationale organisaties, samen met lokaal opererende organisaties en in samenwerking met lokale en nationale overheden in deze veilige landen. Gezamenlijk zorgen deze partijen ervoor dat de opvanglocaties alle benodigde basisvoorzieningen hebben en veilig zijn. Het is zeer waarschijnlijk dat dit tot een afname van de aantallen irreguliere migranten naar Nederland alsook naar deze landen zal leiden, en dat irreguliere migranten die echt niet in het eigen land kunnen blijven vanwege hun veiligheid of snel toenemende extreme armoede (bijvoorbeeld vanwege klimaatproblemen), naar een nabije goede opvanglocatie in de eigen regio kunnen reizen in plaats van naar de EU en Nederland. Wanneer andere EU landen zich bij deze aanpak aansluiten wordt het steeds minder aantrekkelijk voor irreguliere migranten om naar de EU te reizen.

Onderbouwing

Voor de voorgestelde aanpak om humanitaire en economische migranten in veilige landen in de eigen regio's op te vangen zijn er drie voornaamste redenen:

1. Nederlanders maken zich zorgen over migratie.
2. Opvang van migranten in Nederland is oneerlijk ten opzichte van vluchtelingen in de regio.
3. De internationale regelgeving stimuleert riskante migratie naar de EU.

We werken deze drie punten verder uit in de onderstaande sub-paragrafen.

Nederlanders maken zich zorgen over migratie

Nederlanders maken zich, net als in andere EU landen, in toenemende mate zorgen over de stromen humanitaire en irreguliere economische migranten naar ons land en willen deze stoppen of verminderen. De migranten komen naar Nederland, of andere EU landen, gedreven door een slecht economisch perspectief in eigen land, oorlog, armoede en bevolkingsdruk die het overleven steeds meer bemoeilijken en de toekomstperceptie van met name jonge mannen (zie bijvoorbeeld [8]) steeds verder ondermijnen. Zij worden aangetrokken door de veiligheid, hoge welvaart, publieke voorzieningen en kansen op arbeid of een uitkering in ons land (aanzuigende werking). Het is daarbij onwaarschijnlijk dat zij ooit terugkeren naar hun eigen land als zij de kans hebben om in Nederland te kunnen blijven. Daarentegen, migranten die in aangrenzende landen in de eigen regio verblijven, met vaak een vergelijkbare cultuur en religie, waardoor de 'blending in' ook veel beter is dan in Nederland, kiezen er in grote meerderheid voor om naar het eigen land terug te keren zodra dit mogelijk is (zie bijv. [9]).

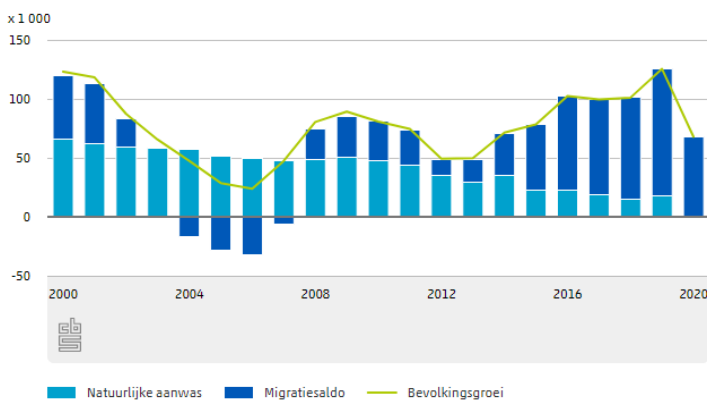
De groei van de stromen irreguliere migranten naar Nederland, met name niet-Westerse migranten, verhoogt de zorgen onder Nederlanders over verlies van de eigen culturele en religieuze identiteit, vooral omdat deze migranten vaak slecht integreren, een heel andere cultuur en religie hebben dan de Nederlandse, een slechte arbeidsparticipatie hebben¹³, en zij uiteindelijk vaak Nederlander worden. De

Dit kan echter tot een sterke stijging leiden van het aantal asielaanvragen, omdat ook vluchtelingen die binnen de regio gevlucht zijn en mensen met economische motieven die hierdoor naar de opvanglocaties aangetrokken worden, dan asiel kunnen aanvragen in Nederland.

¹³ Hoewel dit ook veroorzaakt wordt door de ongelijke kansen die allochtonen krijgen op de arbeidsmarkt in vergelijking met autochtonen, zijn er verschillende groepen nieuwkomers die een slechte arbeidsattitude ten toon spreiden, hetgeen duidelijk wordt uit vergelijkingen van cijfers over arbeidsparticipatie. De arbeidsparticipatie van bijvoorbeeld Syriërs is beter dan die van Eritreeërs en Somaliërs. Er zijn in dit opzicht ook grote verschillen tussen bijvoorbeeld mensen met een Marokkaanse en een Turkse afkomst. Een aanverwant probleem is dat de arbeidskwaliteit van mensen die een bepaalde opleiding in het eigen land hebben genoten, bijna altijd slechter is dan die van mensen die eenzelfde opleiding in Nederland hebben gehad. Zie o.a. [4].

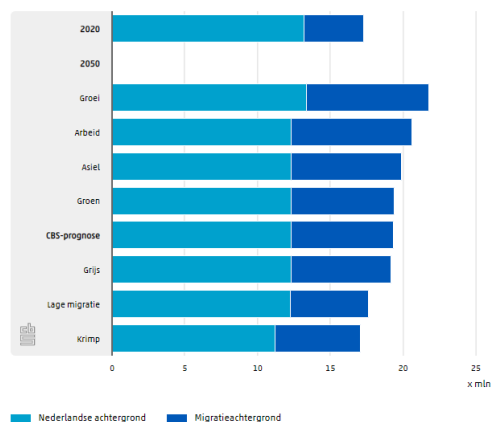
angst komt met name voort uit de beleving van de nu al erg grote en steeds verder groeiende aantallen allochtonen met een niet-Westerse achtergrond in Nederland (o.a. [35]). Dat deze stromen inderdaad nog verder zullen groeien is ook gezien de motivatie van met name mensen in Sub-Sahara Afrika om te migreren¹⁴, aannemelijk.

Bevolkingsontwikkeling

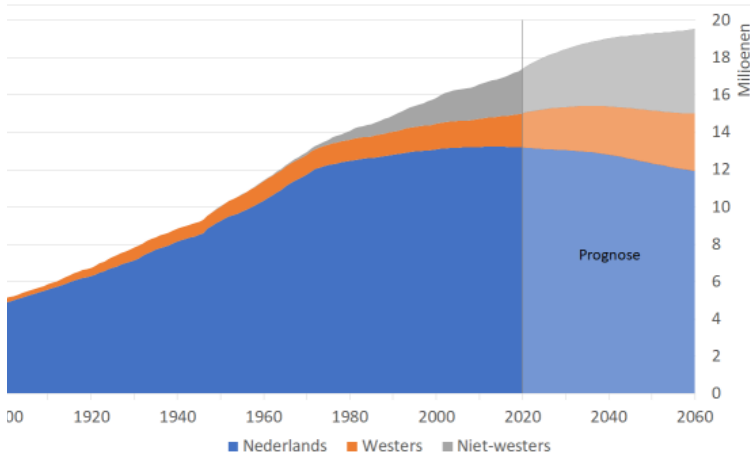
De bevolkingstoename neemt de afgelopen jaren toe (uitzondering 2020 vanwege Corona), in toenemende mate door netto migratie. De bevolkingsgroei van met name niet-Westerse migranten neemt almaar toe. Van 2010-2019 bedroeg de bevolkingsgroei door niet-Westerse migranten 534.000, waarvan 252.000 geboorteoverschot onder niet-Westerse allochtonen en 278.000 netto instroom van niet-Westerse migranten ([4]). In de laatste maanden van 2021 was de influx van niet-Westerse migranten (eerste asielaanvragen en nareizigers) sterk toegenomen ([27]) terwijl halverwege 2022 de prognose voor 2022 een nog veel sterkere toename liet zien¹⁵.

Bevolking Nederland

De 7 bevolkingstoename varianten en de prognose van het CBS ([28]) laten zien dat het aandeel Nederlanders met een migratieachtergrond sterk zal groeien bij het huidige beleid, van 24% nu tot 36% (CBS prognose) of zelfs tot 40% in de 'arbeid' variant in 2050.

De grafiek links ([4]) laat zien dat de niet-Westerse allochtone bevolking in Nederland bij ongewijzigd beleid naar verwachting (prognose, gebaseerd op cijfers van het CBS) zal groeien van 2,7 miljoen mensen nu (bijna 15% van de totale bevolking) tot 4,4 miljoen mensen (23% van de totale bevolking) in 2060. Dit betreft eerste en tweede generatie migranten, dus in werkelijkheid (opvolgende generaties meegerekend) ligt het percentage nog hoger. De bevolking met een migratie achtergrond (Westers + niet-Westers) zal in 2060 rond de 39% vormen van de totale bevolking. Indien de verwachte toename van migratiestromen van met name klimaatvluchtelingen uit Afrika meegewogen wordt, dan ligt het in de lijn der verwachting dat het percentage (met name niet-Westerse) migranten nog hoger zal liggen in 2060.

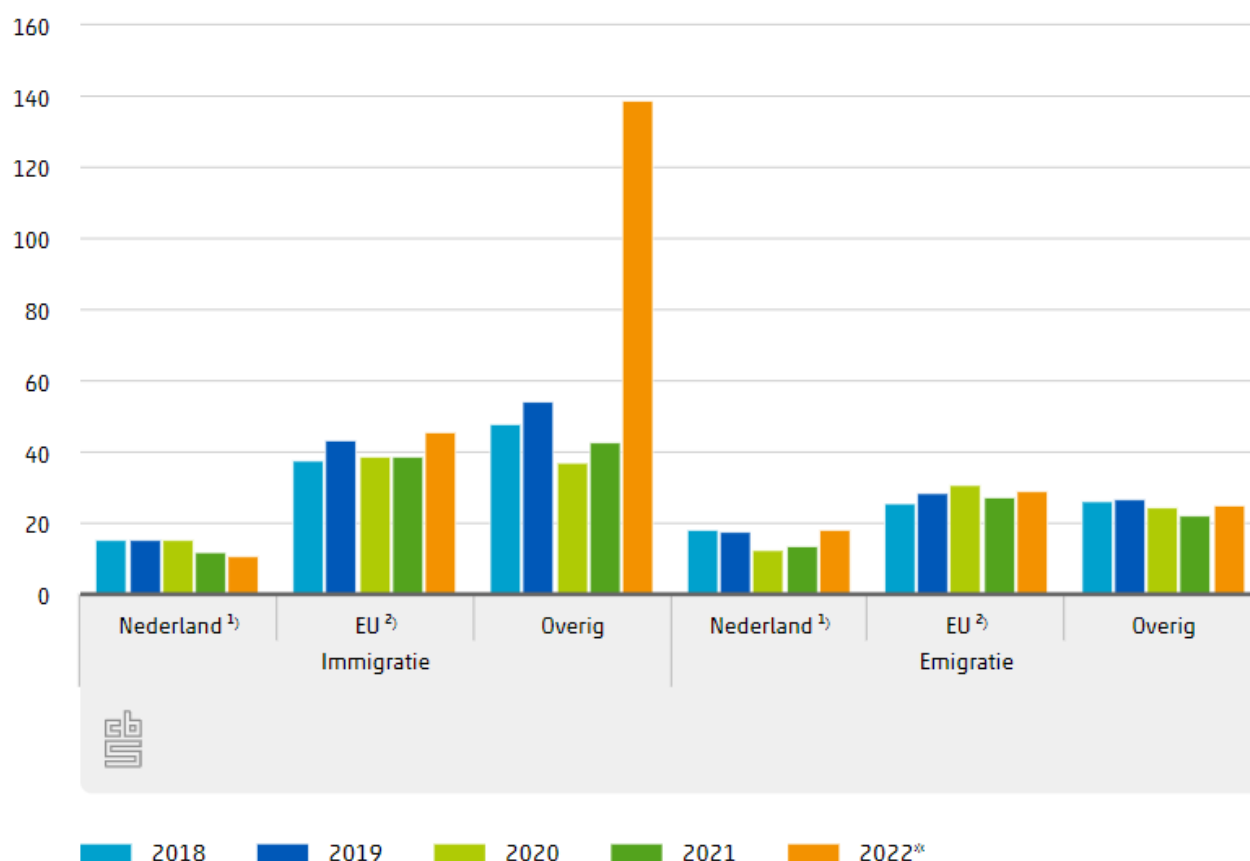
¹⁴ Het rapport van het Amerikaanse consultancy bureau Gallup ([33]) maakt aannemelijk dat de angst voor toenemende stromen migranten terecht is; het vond in 2017 dat er 31 landen zijn waar 30% of meer van de bevolking wil emigreren, waarvan er 13 in Sub-Sahara Afrika lagen (wel met de nuance dat slechts een relatief klein deel hiervan ook werkelijk voorbereidingen aan het treffen was voor werkelijke migratie). Met name de EU en de VS zijn populaire migratiebestemmingen.

¹⁵ Jan Latten (was hoofddemograaf van het CBS en hoogleraar sociale demografie): 'Als de Oekraïners voorlopig blijven, krijgen inwoners van Nederland in 2022 naar mijn eigen raming te maken met minimaal 140.000 nieuwe inwoners. Het hoogste aantal sinds de telling van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).' ([53]). Dit cijfer omvat zowel irreguliere als reguliere migranten, maar ook het deelcijfer voor irreguliere migranten, voorspeld voor 2022 als onderdeel van deze 140.000 nieuwkomers, is nog nooit zo hoog geweest. In augustus 2022 werd bekend dat deze cijfers nog hoger zijn (zie de grafiek en uitleg op de volgende bladzijde). CBS statistieken geven aan dat tussen 2015 en het eerste kwartaal van 2022 het aantal inwoners met Nederlandse achtergrond met 83.633 is gedaald en het aantal inwoners met migratieachtergrond met 773.579 is gestegen ([CBS Statline]).

Migratie naar geboorteland, eerste halfjaar

x 1 000

Het CBS geeft aan: 'In de eerste helft van het jaar ([2022]) vestigden zich 195,2 duizend immigranten in Nederland en verhuisden 72,3 duizend emigranten naar het buitenland. Daardoor kwamen er 122,9 duizend inwoners bij door buitenlandse migratie'. In totaal was de netto immigratie in de eerste helft van 2022 bijna 114.000, waarvan 76.000 Oekraïners en 38.000 niet-Westerse immigranten; zie de categorie 'overig' in de 'Migratie naar geboorteland' tabel in de bron ([58]). In deze cijfers is het geboorteoverschot bij allochtonen met een niet-Westerse achtergrond niet verdisconteerd (hetgeen betekent dat de groei van het aantal mensen met een niet-Westerse achtergrond in Nederland nog hoger was). Op basis van bovenstaande cijfers maakten wij zelf de prognose dat de netto toename van niet-Westerse immigranten in Nederland in 2022 waarschijnlijk zal oplopen tot boven de 80.000 (omdat het aantal asielzoekers en nareizigers in de tweede helft van het jaar altijd hoger is en het aantal asielzoekers het afgelopen jaar gestegen is). Het aantal nieuwe niet-Westerse immigranten dat zich in 2022 in Nederland vestigt, en dat vaak moeizaam integreert en zwaar op de sociale voorzieningen leunt, alsook veel kinderen krijgt die ook slechter functioneren dan autochtone of langer in Nederland wonende allochtonen, zal volgens onze prognose rond de 130.000 of zelfs hoger liggen. Hier bovenop komen dan nog andere immigranten zoals eerder toegelicht.

In [29] veronderstelt het CBS dat de toename van de Nederlandse bevolking en de toename van het aandeel migranten daarin de vergrijzingsproblematiek zal tegengaan en de economie ten goede zal komen. Het onderzoek van Jan van de Beek et al ([4]) toont echter aan dat dit onjuist is, omdat een groot deel van de migranten niet of niet voldoende deelneemt in het arbeidsproces (ook opvolgende generaties niet)¹⁶ en de door migratie groeiende bevolking de vergrijzingsgolf alleen maar vergroot, zij het met enige vertraging. Zie ook de informatie hierover in deel 2 van dit kernpunt.

¹⁶ Vanuit de Nederlandse schatkist bezien is arbeidsmigratie en studiemigratie uit arme landen altijd negatief en meestal zeer negatief. Ook asiel- en gezinsmigratie en immigratie met onbekend of overig motief betekent vrijwel zonder uitzondering een vaak forse aderlating voor de Nederlandse schatkist. (Samengevat uit [4]).

‘Nieuwe Nederlanders’ wonen in toenemende mate in enclaves, waardoor ook de generaties die zij voortbrengen moeilijk integreren, een probleem dat speelt onder vooral niet-Westerse allochtone groepen (zie bijv. [11]). Deze problematiek verschilt wel per nationaliteit van afkomst.

Noot: wie doet er verder onderzoek naar enclaves en integratie – waar in Nederland, welke nationaliteiten van afkomst, de mate waarin dat bepaald wordt door de achtergrond van immigranten of door sociaaleconomische factoren (waarvoor een correctie nodig is) en wat de problemen zijn die hieruit voortkomen?

Ook andere zaken verhogen de weerstand van zowel autochtone als allochtone Nederlanders tegen de komst van humanitaire en economische migranten, zoals verhoging van de druk op de huizenmarkt, de al erg hoge bevolkingsdichtheid in Nederland en de groei van de bevolking die met name veroorzaakt wordt door immigratie en grote allochtone gezinnen, en daarmee verslechtering van de rust en de ecologische balans in ons land, competitie voor banen, druk op de sociale voorzieningen¹⁷ en kosten van de opvang van en uitkeringen aan migranten en allochtonen (asielmigranten uit Afrika kosten bijvoorbeeld 625.000 Euro per persoon; allochtonen en asielzoekers met een niet-Westerse achtergrond kostten de Nederlandse staat in 2016 gemiddeld 8.500 Euro per persoon per jaar¹⁸), etc. De stromen migranten naar ons land zijn ook moeilijk te controleren en de verwachting is dat deze steeds verder zullen toenemen in de toekomst indien het huidige immigratiebeleid voortgezet wordt.

Daarnaast vraagt ook het rapport Donner ([13]) zich af in hoeverre humanitaire migranten die door meerdere landen reizen, waar zij veilig opgevangen kunnen worden, alvorens de EU te bereiken, wel als humanitaire migranten (vluchtelingen) gezien kunnen worden. Het rapport beargumenteert dat indien zogenoemde humanitaire migranten naar de EU reizen via landen waar zij ook veilig opgevangen konden worden, dit in feite betekent dat deze migranten ook een economisch motief hebben. Dit wordt ook beaamt door de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken ([50], paragraaf 3.2).

Het argument dat veel landen in regio's waar migranten vandaan komen al vol zitten met vooral humanitaire migranten is aanvechtbaar. Er zijn duidelijke aanwijzingen dat het deze landen vooral ontbreekt aan middelen en politieke wil om irreguliere migranten op te vangen en niet zozeer de ruimte¹⁹. Wel is duidelijk dat in landen waar grote stromen irreguliere migranten opgevangen moeten worden en de ruimte beperkt is, deze migranten gedurende hun verblijf in het opvangende land structureel ondersteund

¹⁷ Bijvoorbeeld, [12] geeft aan dat de helft van alle uitkeringen in Nederland naar niet-Westerse immigranten gaat.

¹⁸ Het eerste bedrag is berekend over de gehele levensloop, van het moment van immigratie, tot het moment van remigratie of overlijden, inclusief de kosten voor de tweede generatie. Bron voor beide bedragen: [4] (Tabel 0.2). Opvang in een EU land is daarmee extreem duur. Ons eigen onderzoek wijst uit dat opvang in een EU land een factor 50 of meer duurder is dan opvang in een land in de regio. Tegenover de cijfers uit [4] over de kosten van opvang van migranten in Nederland, staat namelijk dat een vluchteling die in de regio opgevangen wordt, 5 jaar tot het hele leven in het opvangende land blijft, gemiddeld ruwweg 10 jaar, en in die periode tussen de 2.000 en 25.000 Euro kost, gemiddeld ruwweg 12.500 Euro. Volgens [59] betaalt het ministerie van Buitenlandse Zaken een deel van de opvang uit het budget voor ontwikkelingssamenwerking. De kosten van het 1^e jaar van opvang van asielzoekers uit ontwikkelingslanden mogen volgens internationale afspraken worden betaald uit dit budget. Het ministerie van Justitie en Veiligheid betaalt het overige deel van de opvang.

¹⁹ De organisatie Human Rights First stelt in haar rapport dat: *‘more money and more attention could and would improve the care for Syrian refugees significantly’*. Dit is een erkenning dat vluchtelingenopvang in de regio mogelijk is en uitgebreid kan worden indien daartoe de benodigde middelen voorhanden zijn. Het rapport continueert: *‘In 2014 and 2015, the international community failed to fully meet appeals for humanitarian aid and resettlement for Syrian refugees. Without sufficient support, the strain on the frontline refugee-hosting countries—including Jordan, Lebanon and Turkey— increased sharply. Across the region, governments and relief agencies cut food assistance, access to medical care and other essentials, deepening the suffering of refugees, who are generally prohibited from working legally in these states. In the absence of adequate responsibility-sharing by other countries, Jordan, Lebanon, and Turkey imposed restrictions that denied entry to Syrian refugees and made it more difficult for those who had succeeded in fleeing to neighbouring countries to remain in the region.’* [14].

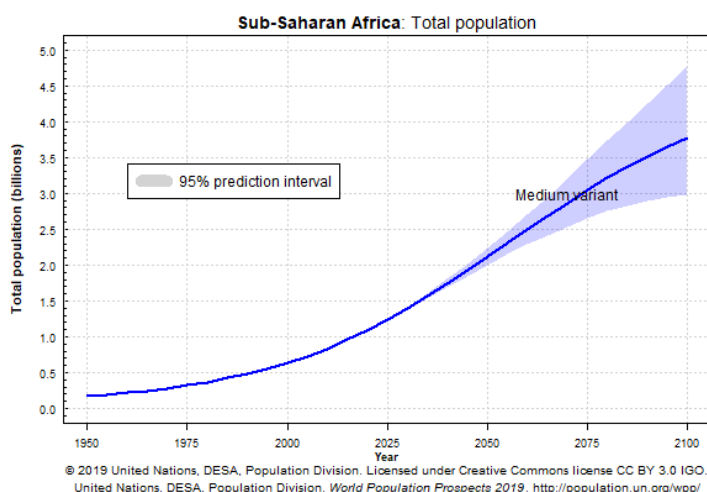
moeten worden om in hun basisbehoeften te kunnen voorzien. Dit in tegenstelling tot landen c.q. gebieden waar veel ruimte is en waar irreguliere migranten die daar noodgedwongen langdurig verblijven, geholpen kunnen worden om een bestaan op te bouwen, vaak in landbouw en aanverwante economische activiteiten, waardoor de externe hulp na verloop van tijd vermindert kan worden.

Een recent onderzoek van Ipsos ([26]) geeft aan dat 78% van alle Nederlanders het principe onderschrijft dat mensen die vluchten voor oorlog en vervolging welkom zijn in Nederland. Echter, ditzelfde onderzoek toont aan dat 42% van de Nederlanders vindt dat de grenzen dicht moeten voor vluchtelingen, 49% denkt dat vluchtelingen niet goed kunnen integreren en slechts 11% vindt dat meer vluchtelingen opgenomen moeten worden in Nederland. Het onderzoek maakt een splitsing tussen economische en humanitaire migranten. Het is echter vaak moeilijk om deze groepen uit elkaar te houden, waardoor de praktijk is dat vrijwel iedereen die in Nederland asiel

aanvraagt, voornamelijk mensen met een economisch motief, in Nederland mag en kan blijven, waardoor ook de aanzuigende werking versterkt en in stand gehouden wordt. Het onderzoek liet respondenten ook niet nadenken over en meewegen van de oneerlijkheid van het opnemen in Nederland van vluchtelingen die het geld hebben om naar ons land toe te reizen en het in grote armoede in de regio achterlaten van de veel

grotere groep vluchtelingen die dat geld niet heeft. Het onderzoek geeft daarnaast ook aan dat men zich zorgen maakt over integratie van vluchtelingen en men niet nog grotere aantallen vluchtelingen wil opnemen. Zoals eerder beargumenteerd, is de verwachting voor de komende jaren wel dat bij ongewijzigd beleid de aantallen irreguliere migranten die zich in Nederland aandienen sterk zullen toenemen. Het is ook te verwachten dat hierdoor de publieke opinie zich dan steeds extremer tegen migratie zal keren (een proces dat met name de afgelopen tien jaar al zichtbaar is). Belangrijker echter, is dat in het onderzoek mensen niet de mogelijkheid van goede en veilige opvang in de regio als optie is voorgelegd, en deze optie dus niet is meegenomen in het bepalen van hun opinie. Een bevinding van een kwalitatief onderzoek van het SCP in 2019 was: *'men wil minder vluchtelingen, liefst door te zorgen dat vluchtelingen de reis naar de EU niet maken'* ([36]).

Wat betreft de verwachting dat irreguliere migratiestromen verder gaan toenemen in de komende decennia, laten projecties van de Verenigde Naties zien dat de bevolking van sub-Sahara Afrika in 2050 is verdubbeld en in 2100 is verviervoudigd ([15, 16]). Ondanks de onzekerheden in deze projecties, maakt het duidelijk dat de Afrikaanse bevolking zeer waarschijnlijk sterk zal toenemen. Daarmee ligt het in een logische lijn der verwachting dat ook de migratiestromen uit Afrika sterk zullen groeien, omdat met een stevige bevolkingsgroei de armoede zeer waarschijnlijk zal toenemen. Tegelijkertijd wordt verwacht dat klimaatverandering het leven in grote delen van Afrika steeds moeilijker en zelfs soms onmogelijk zal maken (o.a. [17]) waardoor de irreguliere migratiestromen nog verder zullen toenemen. Daarbij zullen deze ontwikkelingen mogelijk leiden tot nog meer oorlogen en dergelijke, hetgeen de irreguliere migratiestromen nog verder zal aanwakkeren. Die migratiestromen zullen in toenemende mate naar de EU leiden. De verwachting is dat ook uit andere delen van de wereld de stromen irreguliere migranten zullen toenemen vanwege soortgelijke redenen.

De meeste Nederlanders die de beschreven angst en weerstand voelen voor het verlies van de eigen culturele en religieuze identiteit, hebben waarschijnlijk een sterke voorkeur voor een oplossing die ook goed is voor irreguliere migranten en andere mensen in arme landen. Zij zijn zich alleen niet bewust dat een dergelijke win-win oplossing, zoals in dit document beschreven, waarschijnlijk goed mogelijk is.

Opvang van migranten in Nederland is oneerlijk ten opzichte van vluchtelingen in de regio

Opvang van humanitaire en irreguliere economische migranten in Nederland is oneerlijk ten opzichte van mensen die binnen hun regio gevlucht zijn, die waarschijnlijk ook zouden willen maar niet kunnen reizen naar de EU, hetgeen vooral voorbehouden is aan diegenen die daarvoor de moed, de energie en het geld hebben. Als zodanig helpen we niet de mensen die onze hulp het hardst nodig hebben, maar spenderen we veel geld en energie aan degenen die zich aan onze poort melden met een volledig pakket van welvaart, welzijn en lange termijn veiligheid (hetgeen ook de aanzuigende werking veroorzaakt en voorkomt dat mensen ooit nog terugkeren). Het terugsturen naar veilige landen in de regio's waar de migranten vandaan komen, is misschien vervelend voor deze mensen, maar doet recht aan de grote groepen migranten die de eigen regio niet hebben verlaten en legt daarbij tegelijkertijd een morele plicht op aan Nederland, om álle migranten te helpen en niet alleen degenen die zich bij ons melden. Daarbij komt dat migranten die naar de EU komen vaak een braindrain van opgeleide mensen (bijvoorbeeld, 5% van de Syrische bevolking woont in Duitsland maar omvat 33 tot 50% van alle academisch geschoolde Syriërs) en een power drain van gezonde sterke jonge mensen betekenen voor de landen waar zij vandaan komen.

Veel mensen proberen daarnaast op oneigenlijke gronden een asielstatus als vluchteling te verwerven in ons land of in andere EU landen. Voorbeelden zijn mensen die valselijk beweren Syriër te zijn, gevluchte Eritreeërs die hun overheid steunen, Somaliërs die eerst in andere landen asiel kregen en daarover liegen, Oegandezen die zich valselijk voordoen als homoseksueel ([18]), migranten die beweren onder de 18 te zijn (om van de ruimere regelingen gebruik te maken die er zijn voor mensen onder de 18) en migranten die in hun eigen land niet in gevaar waren²⁰. Er is ook verdenking van overheden die migranten als een business case zien (bijvoorbeeld Eritrese jonge mannen, die, na het verkrijgen van de asielstatus in een EU land, geld sturen naar huis, soms zelfs ook een soort belasting betalen aan de Eritrese overheid, waarmee ze hun familie steunen maar ook de Eritrese economie en de Eritrese overheid).

Een aanvullende rationale is dat migranten die in de regio opgevangen worden, meestal beter aansluiten bij de cultuur en religie van de bevolking van het opvangende land (blending in) en veel vaker zullen terugkeren naar hun eigen land zodra dat kan, dan wanneer zij in een EU land opgevangen worden.

De internationale regelgeving stimuleert riskante migratie naar de EU

De internationale regelgeving omtrent irreguliere migranten is een cruciale factor in het motiveren van mensen om onder vaak uiterst gevaarlijke omstandigheden naar de EU te migreren. Dit betreft het vluchtelingenbeleid, maar ook het veelal ontbreken van goed beleid ten aanzien van irreguliere economische

²⁰ Bron [19] geeft voorbeelden. Bron [20] stelt: During the height of Syrian refugee crisis an interior ministry spokesman of the German government stated that Germany estimated that 30 per cent of incoming migrants claiming to be citizens of war-torn Syria were in fact from other countries. Bron [21]: Eritrean refugees who participated in events in support of the Eritrean authorities they said they were persecuted by, led the Norwegian government to give "instructions to review asylum cases from Eritrea and consider revocation of residence permit if there is information that a refugee has been granted residence in Norway on an incorrect basis" Bron [22]: Former member of parliament in The Netherlands, Hirsi Ayan admitted lying to the Dutch authorities in 1992 about her name, age, and the fact she did not flee directly to Holland from Somalia (she spent more than a decade in Ethiopia, Saudi Arabia, Kenya and Germany), while her parents stay in a comfortable location in Kenya.

migranten. Voorbeelden zijn de mensen die in bootjes de Middellandse zee opgaan, alsook de enorme groep migranten die vastzit in Libië en daar onder erbarmelijke, gevaarlijke en mensonterende omstandigheden verblijft. De internationale vluchtelingenverdragen leiden er ook toe dat wanhopige ouders hun kinderen op bootjes zetten, omdat die een grotere kans maken om als vluchteling erkend te worden, in de hoop dat zij later onder gezinsherenigingsregels voor vluchtelingen ook naar het land van opvang van hun kinderen mogen reizen. Het is ook vreemd dat migranten zelf kunnen bepalen waar zij asiel aanvragen, waardoor, zoals eerder gesteld, veel humanitaire migranten ook economische migranten zijn. Dit alles maakt duidelijk dat de Nederlandse en internationale migratie- en vluchtelingenregels en -verdragen niet coherent zijn en aangepast dienen te worden.

De EU weet zich geen raad

De EU reageert in paniek op de stromen irreguliere migranten, met slecht ontwikkelde initiatieven die een beperkt of zelfs contraproductief effect hebben, tot onmenselijke en gevaarlijke situaties leiden voor migranten, de migrantenstromen niet afremmen, weinig effect hebben op lokale economieën (en daarmee de motivatie van economische migranten om te migreren niet wegneemt), en veel geld kosten.

Opvang voor irreguliere migranten zoals opgezet in Niger (2017) en Rwanda (2019)²¹, is bedoeld om migratie- en asielprocedures in Afrika te lokaliseren. Echter, mensen worden in deze opvanglocaties structureel opgevangen, met weinig kans om naar de EU toegelaten te worden. Dat leidt er, naast onrust en frustraties onder de mensen die in deze locaties verblijven, toe dat migranten deze opvanglocaties mijden en rechtstreeks naar de EU proberen te reizen. Mochten mensen wel asiel verkrijgen via deze locaties, dan is het waarschijnlijk dat dit juist een aanzuigende werking zal veroorzaken op migranten die anders in de regio zouden zijn gebleven. Het zijn ook erg kleine initiatieven, gefocust op migranten die in Libië vastzitten. Deze initiatieven bieden daarom geen of in ieder geval onvoldoende oplossing voor de stromen irreguliere migranten naar de EU, noch voor de irreguliere migranten die al in de EU zijn. Daarbij komt dat het niet nakomen van beloftes, gemaakt aan overheden van ontvangende landen in Afrika ten aanzien van snelle hervestiging van mensen in deze opvanglocaties, kan leiden tot weerstand onder overheden in Afrikaanse landen om deals voor opvang in de regio te sluiten met de EU of met EU landen.

Recent gaan steeds meer EU landen over tot het sluiten van de grenzen middels muren, hekken en ook bewaking op zee, inclusief de beruchte push-backs, daarbij geholpen door de EU. Dit is vreemd, omdat het niet in lijn is met de eigen EU richtlijnen en ook moreel gezien tegenstrijdig is met het humanitaire idee dat achter asiel aanvragen zit. Dit kan dan ook het beste verklaard worden met paniekvoetbal, omdat EU landen heel weinig andere mogelijkheden hebben om regulerend op te treden bij de stromen irreguliere migranten. Men wil wel helpen, maar niet ongecontroleerd overspoeld worden door irreguliere migranten

²¹ Ook Denemarken en Engeland bereiden deals voor met Rwanda voor opvang van irreguliere migranten, die vanuit Denemarken en Engeland naar Rwanda gestuurd gaan worden. Daar zitten echter nog wel haken en ogen aan. Zo kunnen deze migranten in de opvanglocatie in Rwanda hun asielprocedure in Denemarken of Engeland afwachten, waardoor er nog steeds een aanzuigende werking zal blijven bestaan naar deze landen (wel al veel minder waarschijnlijk). Ook is er geen zicht op wat er gebeurt als deze opvanglocaties vol raken en weet men ook niet wat te doen met deze migranten op de langere termijn. Een ander punt is dat de opvanglocaties in Rwanda erg goed zijn, waardoor deze op zichzelf ook weer een aanzuigende werking kunnen krijgen op migranten in de regio. Wel is gebleken dat bijvoorbeeld Denemarken nu in 2021 en 2022 al een factor 12 minder asielaanvragen te verwerken krijgt dan Nederland, ondanks dat Denemarken nog geen migranten heeft gestuurd naar Rwanda en de benodigde wetgeving nog erg summier is. Het doorbreken van de aanzuigende werking wordt veroorzaakt door de preventieve werking die nu al uitgaat van de combinatie van het nieuws over het Deense beleid, de detentie van veilige landers in sobere opvanglocaties in Denemarken en de deals die Denemarken heeft met landen om uitgeprocedeerde asielaanvragers terug te sturen naar hun eigen landen.

die een sterke impact hebben op de eigen samenleving, heel veel geld kosten en die ook, zoals gezegd, nooit meer weggaan.

Een aanvullend probleem is dat veel landen in regio's waar veel irreguliere migranten vandaan komen al zwaar belast zijn met de opvang van (vooral humanitaire) migranten (zoals Kenia, Oeganda, Libanon), waar, net als in de EU landen, de publieke en politieke druk toeneemt om dit te stoppen. Recent (2021) is wel een stroom vluchtelingen vanuit Oeganda terug naar Soedan op gang gekomen.

Een voorstel van de Europese Commissie ([1]) om asielzoekers te spreiden over de EU landen en regelgeving ten aanzien van uitgeprocedeerde asielzoekers te stroomlijnen om het zogenaamde 'asielshoppen' tegen te gaan (een asielzoeker die in een land is uitgeprocedeed vertrekt naar een ander EU land om daar weer van voren af aan te beginnen), zijn goed maar zullen waarschijnlijk te weinig effect hebben. De aanzuigende werking van de EU op humanitaire en economische migranten zal er niet mee verminderd worden. Daarbij komt, dat het geen oplossing biedt voor de veel grotere aantallen migranten die in landen verblijven nabij de landen waarvandaan zij gevlucht zijn (de regio). Zelfs als de voorgestelde maatregelen binnen de EU tot stand komen, is het de vraag wat er gebeurt als de migratiestromen in de komende jaren sterk toenemen. Het is zeer waarschijnlijk dat dan in ieder geval een deel van de EU lidstaten hun grenzen zullen afgrenzen voor irreguliere migranten. Daarbij zou zelfs het voortbestaan van de EU in gevaar kunnen komen. In feite is de Brexit hier een voorbode van geweest.

Oplossing

Een win-win-win oplossing is nodig die de aanzuigende werking die Nederland heeft op humanitaire en irreguliere economische migranten opheft, die acceptabel en motiverend is voor ontvangende landen in de regio's en hun bevolking, die goed is voor migranten, en die structureel, werkbaar en schaalbaar is. Oplossingen die de aanzuigende werking niet drastisch verminderen zullen geen of weinig effect hebben. Een goede en werkbare oplossing die aan de boven genoemde eisen voldoet, zal volgens de inzichten van de schrijvers van dit kernpunt de volgende dimensies moeten omvatten:

- **Preventie.** Als irreguliere migranten weten dat ze teruggestuurd worden naar een opvanglocatie in een veilig land in hun regio, zullen ze niet naar de EU maar binnen de regio migreren. Tevens zullen alleen degenen binnen de regio migreren voor wie de druk om te vluchten groot is. Dit is een soort zelfselectie effect, waarbij mensen die zouden willen vluchten of om economische motieven migreren, maar waarbij de situatie niet schrijnend is, in dit geval besluiten om niet te migreren en waarbij aanvullende hulp sterk kan bijdragen aan een verbetering van hun levenssituatie en veiligheid in hun eigen land. In een ander land in de eigen regio zijn de economische en andere voordelen van de EU namelijk niet of in veel mindere mate aanwezig. Het effect hiervan is dat dan maar weinig irreguliere migranten naar Nederland zullen migreren en er dus ook maar weinig irreguliere migranten teruggestuurd hoeven te worden vanuit Nederland naar zo'n veilig land in de regio²². Dit is

²² De intenties die zijn neergelegd in het Nederlandse Coalitieakkoord 2021-2025 ([32]) hebben geen preventief effect op irreguliere migratie naar Nederland. Het gaat om de volgende intenties in het akkoord:

1. Om de grondoorzaken van irreguliere migratie aan te pakken, wil het akkoord de buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking versterken en de Nederlandse bijdragen aan de opvang van vluchtelingen in de regio en aan ontwikkelingssamenwerking verhogen. Dit zal echter de aanzuigende werking die Nederland heeft op irreguliere migranten niet verminderen, als dergelijke migranten niet na aankomst in Nederland naar een opvanglocatie in de regio teruggebracht worden. Het kan zelfs leiden tot een aanzuigende werking van de opvanglocaties in de regio zelf, als deze met de toenemende steun te aantrekkelijk worden en daardoor ook economisch gemotiveerde migranten uit naburige landen aantrekken.

een belangrijk argument in de onderhandelingen voor een deal met landen in de regio's, omdat het betekent dat de aantallen mensen die ze zullen moeten opvangen die vanuit Nederland gestuurd worden, beperkt zullen blijven. De sterke vermindering van de aantallen irreguliere migranten die zich in Nederland zullen aandienen door de preventieve werking en het terugsturen van die irreguliere migranten die zich wel aandienen naar de regio, zal ook aanverwante problemen in Nederland vrijwel opheffen, zoals de druk op het asielsysteem. Ook zal dit bijdragen aan het verminderen van de problemen die de EU heeft doordat irreguliere migranten in de EU vaak (direct na aankomst of na afwijzing van hun asielaanvraag) doorreizen naar een andere lidstaat (secundaire migratie; [49]).

- **Repatriëring en hervestiging.** Nederland biedt aan om voor iedere irreguliere migrant die vanuit Nederland naar een land in de regio gestuurd wordt, er ook één (a) naar het eigen of een ander land in de regio te repatriëren (als dat veilig en goed kan, en inclusief begeleiding en steun om ter plekke een bestaan op te bouwen), of (b) in Nederland her te vestigen. Dit laatste punt is conform de Turkije-deal, die identiek stelde dat voor iedere Syrische vluchteling die vanuit de EU naar Turkije teruggestuurd wordt één Syrische vluchteling op de officiële lijst met aanvragen voor permissie om naar de EU te reizen, vanuit Turkije naar de EU mag komen, hetgeen een groot preventief effect had. Het te verwachten effect, conform het effect dat de Turkije deal had, is dat door een dergelijke afspraak te maken met opvangende landen in de regio's, er bijna geen migranten vanuit die regio's meer naar Nederland zullen migreren. Het verschil tussen de Turkije-deal en de hier voorgestelde oplossing is echter dat per regio de beschreven deal in verschillende landen gesloten zal worden, zodat één land

-
2. Het in het akkoord beschreven streven naar *'het verbeteren en versterken van legale migratie'* gaat over het toelaten en uitnodigen van vakbekwame arbeidskrachten uit andere landen. Een probleem hierbij is dat deze legale migranten er vaak voor kiezen en ook de mogelijkheid krijgen om in Nederland te blijven. Dit is in het verleden gebeurd met Turken en Marokkanen die in de jaren zeventig en tachtig naar Nederland zijn gehaald, waarvan de afspraak was dat zij tijdelijk zouden blijven. Echter, dit gebeurt ook nu nog grootschalig, onder andere met Polen en Roemenen, en met de vele Indiërs die naar Nederland toekomen, en die ook vaak niet meer naar het eigen land terugkeren. Als dit nog verder versterkt wordt, dan zullen nog meer legale (reguliere) migranten naar Nederland toekomen en zich hier blijvend vestigen. Er is daarom beter beleid nodig voor reguliere migratie, waarin bepaald is in hoeverre Nederland dergelijke migranten wil aantrekken, in hoeverre Nederland wil dat deze mensen in Nederland blijven of juist terugkeren naar het eigen land. Maar vooral is er ook betere handhaving nodig van het beleid in deze. Zie de sectie over reguliere migratie in dit kernpunt.
 3. De intentie in het akkoord om migratiepartnerschappen met derde landen aan te gaan, zal moeilijk uitvoerbaar zijn en weinig effectief blijken voor wat betreft de preventie van asielzoekers die geen recht hebben op asiel. Deze partnerschappen beogen akkoorden met landen over het terug accepteren van uitgeprocedeerde asielzoekers uit deze landen op basis van afspraken met deze landen over handel, hulp, steun bij opvang en tijdelijke legale en circulaire arbeidsmigratie. Dit vergt echter partnerschappen met heel veel landen, hetgeen complex, duur en moeilijk uitvoerbaar zal blijken. Belangrijker nog is dat Nederland zich hiermee in een chantabele positie manoeuvreert, omdat landen dan steeds meer eisen kunnen gaan stellen aan die partnerschappen en Nederland met deze partnerschappen geen middelen in handen heeft om druk uit te oefenen op deze landen (vergelijk met de Turkije deal waarbij Turkije ook steeds meer eisen is gaan stellen en haar positie ook politiek heeft uitgebuit en nog steeds uitgebuit).
 4. De uitspraak in het akkoord dat er in Nederland altijd ruimte is *'om mensen op te vangen die op de vlucht zijn voor oorlog, geweld en vervolging'* is oneerlijk ten opzichte van de vaak veel kwetsbaarder mensen die niet het geld hebben om naar de EU toe te vluchten en ook ten opzichte van veel mensen in lokale bevolkingen in arme landen die het in heel veel gevallen veel slechter hebben en ook vaak veel meer bedreigd worden in hun veiligheid, dan de mensen die in Nederland asiel aanvragen. Bovendien werkt deze intentie aanzuigend op zowel humanitaire als economische migranten (deze laatste groep zal zich daarbij in toenemende mate proberen voor te doen als echte humanitaire migranten, hetgeen ook nu al veelvuldig aan de orde is). De uitspraak is ook tegenstrijdig aan een andere uitspraak in ditzelfde akkoord. Deze stelt dat in het geval er sprake is van een humanitaire crisis of een fors hogere instroom van mensen die in Nederland asiel aanvragen, er *'samengevoerd zal worden met gelijkgezinde en ons omringende landen op het gebied van bewaken van de grenzen, relocatie en verdere operationele samenwerking'*. Dit beoogt juist om mensen die op de vlucht zijn voor oorlog, geweld en vervolging of dat in ieder geval beweren te zijn, de toegang tot Nederland te onthouden.

niet kan chanteren met het opzeggen van de deal, zoals Turkije doet bij de EU. Met een dergelijke deal weten humanitaire en economische migranten dat ze teruggestuurd worden naar de regio en geen of nauwelijks kans maken op hervestiging in Nederland. Naast de hierboven besproken preventieve werking die hiervan uit gaat, zal deze 'zero net influx' regeling waarschijnlijk een sterk argument zijn om landen in de regio's te motiveren om zo'n deal te willen sluiten.

- **Compensatie.** Aan landen die een deal willen sluiten met Nederland wordt ook compensatie geboden, bijvoorbeeld betaald vanuit het Nederlandse ontwikkelingshulpbudget, inclusief: verbeteren van de omstandigheden in opvanglocaties voor migranten in het land (waarbij wel opgepast moet worden voor een aanzuigende werking naar deze locaties), structurele verbetering van de omstandigheden van de ontvangende bevolking (bijvoorbeeld middels een cash4all4life²³ programma), en projecten die door de overheid van het ontvangende land voorgesteld worden.

In settlements in de regio, waarnaartoe humanitaire en economische migranten die naar Nederland waren gekomen worden gestuurd, wordt de opvangcapaciteit afgestemd op de migrantenstromen in samenwerking met de betreffende nationale en lokale overheden in de ontvangende landen. De mensen die langdurig in deze settlements verblijven krijgen mogelijkheden voor het volgen van opleidingen, andere vormen van zelfontplooiing en toegang tot werk, land om landbouw te bedrijven, en dergelijke. Dit kan geschieden in de eerste opvanglocaties waar zij terecht komen of in andere locaties waar zij dan naartoe gebracht worden. Het begeleid en ondersteund opbouwen van een nieuwe 'livelihood' in opvanglocaties met toekenning van land voor landbouw is onder andere al gebruikelijk in Oeganda met Soedanese vluchtelingen. Alleenstaande kinderen worden in speciale locaties binnen de opvanglocaties opgevangen. Juvenielen worden in de opvanglocaties opgevangen net als volwassenen en families, maar krijgen intensive begeleiding en toezicht. Zowel de jonge kinderen als de juvenielen worden begeleid door medewerkers van internationale en nationale hulporganisaties die opgeleid zijn voor de leeftijdsgroepen die zij begeleiden. Deze medewerkers worden gemonitord en staan op hun beurt ook weer onder toezicht van internationale hulporganisaties. De jonge kinderen alsook de juvenielen worden vervolgens zoveel mogelijk geplaatst bij familie in de opvanglocaties, indien aanwezig, met daarbij ook weer toezicht en hulp voor zover dit nodig is. Vervolgens wordt via het Rode Kruis en/of andere instanties gepoogd de kinderen en juvenielen te herenigen met hun ouders, daar waar dit veilig en verantwoord mogelijk en wenselijk is. Migranten waarvan uiteindelijk blijkt dat zij zogenaamde veiligelanders zijn en anderen die niet als vluchteling in aanmerking komen, worden geplaatst in uiterst sobere opvanglocaties waar weinig te beleven valt en veelal met scheiding van mannen en vrouwen (behalve als veiligelanders als stel aangekomen zijn, dan kunnen zij in een daarvoor weer apart deel opgevangen worden). Zij krijgen regelmatig hulp aangeboden om terug te keren naar het eigen land, bijvoorbeeld middels een bus ticket en een beperkte hoeveelheid geld (in de orde van 100 Euro per persoon). Voor criminele en overlast bezorgende migranten worden aparte (delen van) opvanglocaties ingericht die onder toezicht staan van de lokale politie en waar de vrijheid van beweging mogelijk ingeperkt wordt (afhankelijk van de ernst van de overlast en/of criminele activiteiten van de desbetreffende migranten). Bovenstaande werkwijze wordt

²³ Zie het kernpunt Ontwikkelingshulp van Stichting Connect International over dit onderwerp ([54]), gebaseerd op evaluaties van honderden cash transfer programma's wereldwijd. Het document beargumenteert dat cash transfers van ongeveer 12 Euro per volwassene per maand die voor het hele leven verstrekt worden, zeer waarschijnlijk de meest kosteneffectieve en structurele wijze vormen om armoede te laten verdwijnen, lokale economieën te stimuleren, de fysieke en mentale weerbaarheid van mensen te vergroten, vrouwen te empoweren en geboortecijfers te verlagen (omdat vrouwen zelf kleinere gezinnen willen). Dit kan binnen de ontwikkelingshulpbudgetten van de EU landen gerealiseerd worden. Dit onderwerp is ook onderdeel van het document dat de visie weergeeft die Connect International heeft op ontwikkelingssamenwerking.

niet alleen toegepast voor de migranten die vanuit Nederland naar deze opvanglocaties gebracht worden, maar voor alle migranten die in deze opvanglocaties verblijven. Daarmee wordt de opvang van alle migranten verbeterd, dus ook die van de 85% van de migranten die de regio nooit verlaten heeft!

Een aanzuigende werking wordt voorkomen door de omstandigheden in deze opvanglocaties basaal (maar wel goed) te houden en mensen te laten terugkeren naar het eigen land of eigen gebied zodra dat veilig kan, met extra hulp om in het eigen land weer te settelen en een bestaan op te bouwen. Zoals hierboven al aangestipt, zouden om dit nog beter te kanaliseren verschillende opvanglocaties ingericht moeten worden: een locatie waar net aangekomen migranten enkele dagen tot weken kunnen wennen en zich kunnen voorbereiden op hun langere tijds opvanglocatie (een soort Ter Apel functie), een middellange tijds opvanglocatie waar mensen steun krijgen in de vorm van voedsel, hulp bij het realiseren van een accommodatie (tent of eenvoudige woning), drinkwater en medische zorg (voor mensen waarvan de verwachting is dat ze binnen een aantal jaar weer terug kunnen keren naar hun eigen land), en een settlement locatie, waar mensen zich permanent kunnen vestigen als de verwachting is dat zij helemaal niet of niet binnen een jaar of 10 kunnen terugkeren naar hun eigen land. Afhankelijk van de omstandigheden kunnen deze deellocaties aan elkaar vast liggen of op verschillende plekken gevestigd zijn.

Voor de middellange en lange termijn opvanglocaties/settlements is het nodig dat mensen economisch actief kunnen zijn. De meest voor de hand liggende activiteiten zijn landbouw en kleinschalige handeltjes. Daarvoor is ruimte nodig. Bij het kiezen van opvanglocaties voor langdurige opvang, is het dan ook van groot belang om gebieden te zoeken die voldoende ruimte hebben en waar landbouw mogelijk is. Dit is juist ook van belang in het kader van de te verwachten sterke toename van de migratiestromen in de komende decennia als gevolg van klimaatverandering en bevolkingsgroei. Landen als Zambia en Ethiopië hebben die ruimte, net als andere landen in verschillende regio's. Hulporganisaties en mogelijk ook Nederlandse boeren kunnen in deze locaties hulp bieden aan de migranten om een goede living op te bouwen met combinaties van moderne en traditionele landbouwmethoden die op maat zijn gesneden voor de lokale omstandigheden.

De om de hoek loerende mogelijke conflicten tussen de ontvangende (host) en de migrantenpopulaties (bijvoorbeeld omdat migranten met goedkope arbeid concurreren op lokale arbeidsmarkten) worden voorkomen door de ontvangende bevolking te laten zien en ervaren dat de migranten economische kansen bieden. Dit is bijvoorbeeld het geval als de lokale bevolking een cash transfer krijgt als onderdeel van de deal tussen Nederland en hun land, en daarnaast de migranten, indien deze ook een cash transfer ontvangen, als een aantrekkelijke klantgroep gaan zien. Een andere mogelijkheid is het vestigen van opvanglocaties in gebieden waar weinig lokale bevolking is.

In de bovenbeschreven oplossing zijn twee opties mogelijk:

1. Opvang in bestaande of nieuwe opvanglocaties, waarbij de verantwoordelijkheid van uit Nederland naar deze locaties teruggestuurde irreguliere migranten overgedragen wordt aan het ontvangende land en deze migranten asiel kunnen aanvragen in dat land. Deze oplossing is het meest eenvoudig uit te voeren en heft de aanzuigende werking die de Nederland heeft op irreguliere migranten het meest effectief op. Deze oplossing had in het onderzoek dat Connect International door bureau Ipsos heeft laten uitvoeren in mei 2022 ook verreweg de grootste voorkeur onder de respondenten die deelnamen aan dit onderzoek. 67% van de respondenten gaf aan positief te zijn over deze mogelijke oplossing, 21% was neutraal (niet mee eens / niet mee oneens), terwijl slechts 12% van de respondenten aangaf het niet eens te zijn met deze oplossing ([57]). Deze oplossing heeft als effect dat de aanzuigende werking

naar Nederland verkleind wordt en dan zullen er dus ook minder migranten vanuit Nederland naar het opvangende land gestuurd hoeven te worden (preventieve werking). Het draagt er ook toe bij dat de hulp die Nederland zal bieden aan opvanglocaties in de regio's niet beperkt blijft tot hulp aan de opvang van uit Nederland teruggestuurde irreguliere migranten, omdat deze in de opvanglocaties samen met andere irreguliere migranten verblijven en het dan erg vreemd zou zijn als alleen extra hulp geboden zou worden aan de selecte groep van uit Nederland teruggestuurde migranten in deze locaties. Het stimuleert Nederland dus om de omstandigheden voor alle irreguliere migranten in dergelijke opvanglocaties te verbeteren, hetgeen de uitdrukkelijke doelstelling is van het plan in dit kernpunt Migratie. Het is echter nog niet duidelijk welke juridische barrières genomen dienen te worden om deze optie mogelijk te maken.

2. Opvang in locaties in derde landen specifiek voor irreguliere migranten die vanuit Nederland teruggestuurd zijn naar zo'n derde/opvangende land in hun eigen regio. Hierbij zou dan de mogelijkheid bestaan dat deze migranten vanuit deze locaties asiel kunnen aanvragen in Nederland (dit wordt 'external processing' genoemd; zie onder andere [49]). Deze migranten wachten dan in de opvanglocatie in het derde land het verloop van hun asielaanvraag in Nederland af. Zoals [49] beschrijft zitten hier nogal wat juridische haken en ogen aan en is het gevolg (waarschijnlijk) ook dat Nederland dan verantwoordelijk is voor deze migranten tijdens hun opvang in het derde land, hetgeen ook allerlei praktische en juridische vragen en uitdagingen met zich meebrengt. Hierbij komt ook dat er (valse) hoop gecreëerd wordt onder migranten die in de praktijk waarschijnlijk langdurig in deze opvanglocaties zullen moeten verblijven en waarschijnlijk nooit naar Nederland zullen kunnen komen, en die, als ze dat geweten hadden mogelijk nooit het eigen land hadden verlaten. Verder verbreekt deze optie de aanzuigende werking die Nederland heeft in mindere mate en kan het zelfs averechts uitpakken met migranten die binnen de regio of zelfs in hun eigen land zouden zijn gebleven en die zich in deze opvanglocaties aandienen in de hoop vandaaruit asiel aan te kunnen vragen in Nederland. Het kan dan zo zijn dat Nederland de regel heeft dat zo'n opvanglocatie alleen toegankelijk is voor vanuit Nederland teruggestuurde migranten, maar de praktijk kan en zal waarschijnlijk zijn dat als kwetsbare migranten zich aandienen aan de poort van zo'n opvanglocatie het bijzonder moeilijk is om ze te weigeren. Ook zal de publieke verontwaardiging die waarschijnlijk ontstaat als kwetsbare mensen geweigerd worden, veel tumult in Nederland kunnen veroorzaken. Dit probleem kan mogelijk wel ondervangen worden indien dergelijke migranten doorgestuurd kunnen worden naar andere opvanglocaties in de regio. Hierbij komt dat in dit geval mogelijk meer mensen ervoor zullen kiezen om toch naar Nederland te migreren, wetende dat ze dan naar dergelijk exclusieve opvanglocaties in derde landen gestuurd zullen worden en dan alsnog asiel kunnen aanvragen in Nederland (hoewel de lange omweg die mensen dan moeten nemen, waarbij zij nog steeds een lange, vaak gevaarlijke en dure reis moeten ondernemen om vervolgens weer in de eigen regio terecht te komen, zeer waarschijnlijk de aanzuigende werking wel verkleint). Het toont in ieder geval aan hoe complex de materie is en dat het succes van een oplossing sterk afhangt van de details en de invulling ervan.

In beide scenario's kunnen internationale organisaties zoals UNHCR, in samenwerking met de overheid en lokale en internationale organisaties, de opvanglocaties monitoren wat betreft het voldoen aan voorwaarden van basisbehoeften en veiligheid. Er moeten dan ook protocollen zijn, die tussen Nederland en een opvangend land zijn overeengekomen, die aangeven wat gedaan wordt als basisbehoeften en/of veiligheid in deze locaties in gevaar (dreigen te) komen. In beide scenario's is het natuurlijk mogelijk (en ook te reguleren) voor Nederland om schrijnende gevallen te selecteren die naar Nederland gehaald worden en die in Nederland dan asiel krijgen.

Landen die mogelijk geschikt en ontvankelijk kunnen zijn voor de beschreven oplossing zijn voor Afrika onder andere Kenia, Oeganda, Ethiopië en Niger. Redenen: de meeste migranten uit Afrika komen uit de regio's van deze landen, veel migranten reizen door deze landen op weg naar de EU, deze landen hebben al infrastructuur voor opvang van migranten, en hun overheden staan tot op zekere hoogte open voor de opvang van migranten uit andere landen. Maar ook een land als Zambia, waar nog erg veel ruimte en landbouwgrond voorhanden is, kan geschikt zijn. Voor andere delen van de wereld zullen ook mogelijk geschikte opvanglanden geïdentificeerd moeten worden.

De bovenstaande strategie is geen garantie voor succes. Indien geen landen gevonden worden die bereid zijn om een deal met Nederland te sluiten, dan gaat het hele verhaal niet door. Een ander belangrijke complexiteit zijn de juridische internationale, EU en Nederlandse kaders, verdragen en wetgevingen, die de oplossing kunnen bemoeilijken zo niet verbieden. Zie hierover de volgende sectie van dit document.

De hier uitgewerkte visie en strategie zou in ieder geval geprobeerd moet worden. Dit is nog niet gedaan. Politieke partijen stellen dit soms wel voor maar hebben geen idee hoe dit uitgevoerd kan worden. Over het algemeen weten de meeste politieke partijen zich geen raad met het migratievraagstuk, of zij staan een extreme en zelfzuchtige oplossing voor, in de orde van 'hek om Nederland', hetgeen een korte termijn win-lose oplossing is (wij hebben geen last meer van migranten, en migranten moeten zichzelf buiten de EU redden²⁴), waarvan dit kernpunt zich met nadruk distantieert.

Er zijn ook andere mogelijkheden om irreguliere migratiestromen te verkleinen:

- Asielprocedures in de EU stroomlijnen om 'asielshoppen' tegen te gaan, zoals voorgesteld in het recente plan van de Europese Commissie ([1]).
- De asielprocedure sterk vereenvoudigen en verscherpen, onder andere door na een eerste afwijzing van een asielaanvraag, maar één heraanvraagmogelijk te hebben, zoals Denemarken dat heeft.
- Cash4all4life in ontwikkelingslanden waar veel irreguliere economische migranten vandaan komen, op voorwaarde dat die landen deze migranten terug accepteren en idealiter (humanitaire) migranten op willen vangen uit omliggende landen indien nodig. Cash transfers for life geven een enorme boost aan lokale economieën waardoor werk en inkomens verbeteren, niet alleen voor diegenen die zouden willen migreren, maar voor de gehele bevolking. Daarbij leidt cash4all4life ertoe dat mensen voor kleinere gezinnen kiezen, vrouwen 'empowered' worden en gezinnen weerbaarder worden tegen rampen. Dit legt een sterke basis voor het verminderen van een belangrijke oorzaak die mensen aanzet om te migreren (economische uitzichtloosheid). Deze cash4all4life oplossing is uitgewerkt en middels veel literatuurbronnen onderbouwd in het kernpunt Ontwikkelingshulp van Stichting Connect International ([54]).
- Het afbouwen van handelsrelaties en verdragen met en/of ontwikkelingshulp aan landen die weigeren om economische migranten uit hun landen terug te accepteren en daartegenover, het aanhalen van handelsrelaties en/of uitbreiden van ontwikkelingshulp in landen die economische migranten uit hun landen wel terug accepteren (carrot and stick methode).

²⁴ Dit is ook korte termijn politiek die, zelfs als het de influx van migranten in Nederland aanvankelijk zou verkleinen, op de langere termijn niet houdbaar is. De verwachte toename van de Afrikaanse bevolking in combinatie met de verslechtering van de ecologie, juist in Afrika, zal namelijk de druk om te migreren vanuit Afrika naar de EU steeds verder aanwakken. Deze aanvankelijke win-lose oplossing zal daarmee vooral op de langere termijn een backfire effect hebben in de vorm van grote migratiestromen naar de EU als de EU geen schaalbare, humanitaire en structurele oplossingen heeft opgebouwd in de regio's voor het migratieprobleem, en zal daarmee dan feitelijk een lose-lose oplossing blijken te zijn, ook een lose voor de EU dus.

- Detentie van veiligelanders in sobere en uiterst saaie detentie centers in Nederland.
- Daarnaast kunnen programma's opgezet worden voor geregleerde tijdelijke arbeidsmigratie van mensen uit ontwikkelingslanden naar Nederland. Het gaat dan om mensen met een vakgebied, bijvoorbeeld geschoolde handarbeiders, die bedrijven in Nederland, die om deze vaklieden zitten te springen, komen versterken voor een periode van bijvoorbeeld twee jaar, waarna ze met een goede verdienste, een brok nieuwe leer- en werkervaring en een prachtige levenservaring weer naar het eigen land terugkeren en waarna, indien nodig, weer een volgende groep vaklieden onze kant op kan komen.

Juridische kaders

Er zijn veel verdragen en wetten ten aanzien van irreguliere migranten. Een belangrijke regel die in veel verdragen en wetten naar voren komt, betreft het *'non-refoulement'* principe. Het VN vluchtelingenverdrag van 1951 ([23]) dat nog steeds een basis vormt voor de huidige regelgeving en wetten ten aanzien van vluchtelingen, schrijft over dit principe het volgende:

'The principle of nonrefoulement is so fundamental that no reservations or derogations may be made to it. It provides that no one shall expel or return ("refouler") a refugee against his or her will, in any manner whatsoever, to a territory where he or she fears threats to life or freedom.'

Bovenstaande laat zien dat het verplaatsen naar een land of gebied waar een migrant (veelal toegespitst op humanitaire migranten) onveilig is niet mag, uiteraard, maar het laat daarbij dus wel de mogelijkheid open om migranten te verplaatsen naar gebieden waar zij wel veilig zijn. De rest van het VN vluchtelingenverdrag spreekt dit niet tegen. [49] merkt daar wel bij op dat als *'een staat wel voornemens is de vreemdeling uit te zetten en deze beroept zich op artikel 33 ([het non-refoulement principe]), dan zal de staat moeten onderzoeken of dat beroep gegrond is'*.

Ook de Nederlandse Vreemdelingenwet 2000 ([24]) bevat clausules die de mogelijkheid open laten om migranten in opvanglocaties te plaatsen waar zij veilig zijn. Artikel 29 van deze wet zegt bijvoorbeeld: *'Een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd kan worden verleend aan de vreemdeling: die aannemelijk heeft gemaakt dat hij gegronde redenen heeft om aan te nemen dat hij bij uitzetting een reëel risico loopt op ernstige schade, bestaande uit:*

- doodstraf of executie;
- foltering, onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen; of
- ernstige en individuele bedreiging van het leven of de persoon van een burger als gevolg van willekeurig geweld in het kader van een internationaal of binnenlands gewapend conflict.'

Bovenstaande kan een migrant bij verplaatsing naar een opvanglocatie in een veilig gebied buiten Nederland niet aannemelijk maken. Artikel 30a in deze zelfde wet, is in deze context nog explicieter: *'Een aanvraag tot het verlenen van een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd als bedoeld in artikel 28 kan niet-ontvankelijk worden verklaard in de zin van artikel 33 van de Procedurerichtlijn, indien: een derde land voor de vreemdeling als veilig derde land wordt beschouwd.'* Echter, artikel 27 sub 2 lid a van deze zelfde Procedurerichtlijn bepaald *'dat een asielzoeker alleen mag worden overgedragen naar een veilig derde land als hij een betekenisvolle band heeft met dat derde land'* ([49]).

UNHCR ziet drie legale mogelijkheden voor bescherming en opvang van vluchtelingen: *'social integration in the host state; repatriation to the country of origin, once it has become safe again; resettlement in a country other than the first reception country, in all cases where the latter is unable to ensure the social integration of the refugee in its territory'*. [2].

Ook het handboek van de EU op het gebied van asiel, grenzen en immigratie van 2014 ([30]) is hier duidelijk over. In een voorbeeld op bladzijdes 44 en 45 van dit handboek wordt gesteld dat een groep migranten op zee niet door de Italiaanse autoriteiten teruggestuurd had mogen worden naar Libië, omdat zij daar *‘zouden worden blootgesteld aan een behandeling die in strijd is met het EVRM en dat zij geen enkele vorm van bescherming zouden krijgen. ... De Italiaanse autoriteiten hadden vooral rekening moeten houden met het feit dat er geen enkele asielprocedure was en dat het onmogelijk was de Libische autoriteiten ertoe te bewegen de door UNHCR toegekende vluchtelingenstatus te erkennen. ... Het Hof herhaalde dat de Italiaanse autoriteiten hadden moeten nagaan op welke wijze de Libische autoriteiten aan hun internationale verplichtingen aangaande de bescherming van vluchtelingen voldeden. De overdracht van de verzoekers aan Libië was daarom een schending van artikel 3 van het EVRM, omdat de verzoekers werden blootgesteld aan het risico van refoulement.’* In dit stuk wordt duidelijk dat indien Libië wel veilig was geweest en het land wel aan de internationale verplichtingen aangaande de bescherming van vluchtelingen had voldaan, het per direct sturen van deze groep migranten naar Libië dus wel had gemogen. Met andere woorden, als een land veilig is en aan de verplichtingen aangaande de bescherming van vluchtelingen voldoet, dan mogen migranten die zich ergens aandienen per direct naar dit ontvangende land gestuurd worden en kunnen deze mensen in het ontvangende land asiel aanvragen.

In haar reactie van 23 november 2021 op een verzoek van JA21 om een onderzoek uit te voeren naar het Deense asiel- en terugkeerbeleid, beaamt de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid van dat moment, Ankie Broekers-Knol, bovenstaande, als volgt: *‘Terugkeer van een vreemdeling kan echter alleen plaatsvinden naar een land dat is toegetreden tot het Vluchtelingenverdrag van 1951, dit ook daadwerkelijk respecteert en waar toegang zal zijn tot een deugdelijke asielprocedure.’*

Bovenstaande is echter in tegenspraak met het volgende stuk uit dezelfde reactie: *‘Zoals hierboven aangegeven, is Denemarken door zijn opt-out niet gebonden aan de Asielprocedurerichtlijn. Deze richtlijn vereist dat lidstaten een op hun grondgebied ingediend asielverzoek in behandeling te nemen, tenzij een andere lidstaat verantwoordelijk is op grond van de Dublinverordening. Zoals reeds is aangegeven in de beantwoording van de vragen van het lid Van Meijeren (FvD), is external processing geen onderdeel van de huidige EU-asielregelgeving (meer in het bijzonder de Asielprocedurerichtlijn), noch van de Commissievoorstellen inzake het asiel- en migratiepact van 23 september 2020’.* Dit zou mogelijk betekenen dat Nederland, net als Denemarken, ten aanzien van dit onderdeel een opt-out moet bedingen in de EU of die simpelweg opeisen. Echter de betrokken EU richtlijnen geven indicaties dat een persoon die in Nederland asiel aanvraagt toch verplaatst mag worden naar een ander, veilig, land. Bijvoorbeeld het inleidende deel punt 44 van de EU ‘Terugkeerrichtlijn’ ([31]) vermeldt het volgende: *‘De lidstaten dienen niet te worden verplicht de inhoud van een verzoek om internationale bescherming te beoordelen indien op grond van een voldoende band met een derde land, zoals omschreven in het nationale recht, redelijkerwijs kan worden verwacht dat de verzoeker in dat derde land bescherming zoekt, en er redenen zijn om aan te nemen dat de verzoeker tot dat land zal worden toegelaten of opnieuw zal worden toegelaten. De lidstaten mogen slechts op die basis handelen indien die verzoeker in het betrokken derde land veilig is. Teneinde secundaire stromen verzoekers te vermijden, moeten gemeenschappelijke principes worden vastgesteld voor het als veilig beschouwen of aanmerken van derde landen door de lidstaten.’*

Punt 45 van deze zelfde richtlijn geeft overigens ook het volgende aan: *‘Voorts zouden de lidstaten met betrekking tot bepaalde Europese derde landen, die bijzonder hoge normen inzake mensenrechten en de bescherming van vluchtelingen in acht nemen, het recht moeten hebben om verzoeken om internationale bescherming betreffende verzoekers die vanuit deze Europese derde landen hun grondgebied binnenkomen, niet of niet volledig te onderzoeken.’*

Aangaande verplaatsing naar een ander, veilig land, van een asielaanvrager vermeldt hoofdstuk 1, artikel 38-2a van deze richtlijn: *‘De toepassing van het begrip „veilig derde land” is onderworpen aan voorschriften in het nationale recht, waaronder: a) voorschriften waarbij een band tussen de verzoeker en het betrokken derde land wordt vereist op grond waarvan het voor de betrokkene redelijk zou zijn naar dat land te gaan’.* Aan bovenstaande zou mogelijkwvls voldaan kunnen worden indien de Nederlandse wetgeving opneemt dat voldaan wordt aan een *‘band tussen de verzoeker en het betrokken derde land’* in geval van nabijheid van dat derde land tot het land dat ontvlucht is + de veiligheid van het derde land + de aanwezigheid van voldoende goede faciliteiten om vluchtelingen op te vangen + enkele andere voorwaarden die in deze richtlijn omschreven staan en waarbij Nederland het derde land kan helpen indien nodig (ratificatie van het Verdrag van Geneve, het beschikken van een wettelijke asielprocedure en ratificatie en naleving door het derde land van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden). Indien dit juridisch niet haalbaar is zal Nederland, net als Denemarken, en destijds Groot-Brittannië en Ierland hebben gedaan, waarschijnlijk bij de EU een opt-out moeten bedingen op de Asielprocedure- en de Terugkeerrichtlijn en mogelijk andere EU richtlijnen, indien Nederland mensen die in Nederland asiel aanvragen wil opvangen in veilige opvanglocaties in veilige landen in hun eigen regio’s²⁵. Ook het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) vormt een obstakel. Het EVRM biedt burgers van de aangesloten EU landen de mogelijkheid om de eerbiediging, of gebrek daaraan, van hun rechten en fundamentele vrijheden te laten toetsen door een rechterlijke macht. Hiertoe kunnen zij een procedure aanspannen bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) in Straatsburg. Jurist en CDA-lid Marcelo Mooren, zegt over de bovenstaande obstakels in Elseviers Weekblad van 25 november 2022 het volgende:

‘Voor alle duidelijkheid, beweringen dat dit alles niet kan, juridisch of anderszins, zijn onzin. Er kunnen dingen binnen de huidige regels, De rest kan met 76 zetels (binnen of buiten de coalitie). En die zetels zijn er ruimschoots in de Tweede Kamer. Deze zetels zijn nodig voor aanpassing van nationale wetgeving en het internationaal juridisch kader. Dat gaat om drie zaken: EU-afspraken, het Vluchtelingenverdrag en het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (EVRM).

Inzake de eerste moet Nederland een positie bedingen zoals Denemarken. Dat wordt pittig, maar het kan. Het tweede obstakel is het Vluchtelingenverdrag. Dat kan gewoon worden opgezegd. Daar gaan al langer stemmen voor op, want het verdrag is gesloten in een heel andere tijd en geënt op geheel andere omstandigheden. De commissie-Donner concludeerde dat het EVRM een groter obstakel is, en adviseerde het Vluchtelingenverdrag daarom maar te laten voor wat het is. De observatie was terecht, de conclusie niet. Beide zijn nodig.

Maar het EVRM heeft inmiddels zijn weg gevonden in de Nederlandse rechtsorde op veel meer terreinen dan enkel migratie. Als het EVRM wegvalt, heeft dat te veel gevolgen. Wijziging op een enkel punt is al heel lastig, dat vereist instemming van alle landen. Maar er is een truc mogelijk: je zegt het huidige EVRM op en

²⁵ Het opvangen van asielzoekers in de eigen regio’s moet ertoe leiden dat: (a) vluchtelingen niet uit economische motieven naar een rijk land als Nederland migreren, vaak via levensgevaarlijke routes en landen passerend die veilig zijn, goede vluchtelingenaccommodaties hebben en waar ook asiel aangevraagd kan worden, (b) vluchtelingen terugkeren naar het eigen land zodra dit veilig kan (met goede hulp daarbij) hetgeen vluchtelingen die in Nederland zijn toegelaten proberen te voorkomen, (c) ook bij sterk toenemende vluchtelingenstromen, bijvoorbeeld vanwege klimaatverandering, een goede opvang en het opbouwen van een goed bestaan in veilige locaties in de eigen regio’s gewaarborgd kan blijven, en met name (d) economische migranten ontmoedigt worden om zich valselijk als asielzoeker aan te melden in Nederland (of elders) of zich aan te melden zonder asiel aan te vragen in Nederland, indien zij denken dat hun eigen landen hun niet terug zullen accepteren en zij verwachten daardoor voor lange tijd of structureel in Nederland toegelaten te zullen worden.

simultaan maak je een kopie van dat EVRM, op de bepalingen na die worden gebruikt inzake asiel en migratie. Dat nieuwe verdrag sluit je met een aantal landen die welwillend zijn. Dan is er met uitzondering van migratie geen gevolg voor de Nederlandse rechtsorde. Partnerlanden zijn goed te vinden. Vermoedelijk het Verenigd Koninkrijk, Denemarken, Zweden, Oostenrijk en zeker ook landen in Oost-Europa.'

Bron [49], dat focust op *'external processing (de behandeling van een verzoek om internationale bescherming door en/of onder verantwoordelijkheid van (een lidstaat van) de EU op een locatie buiten de EU)*', concludeert *'De voor internationale bescherming belangrijkste verdragen, zoals het Internationale Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (IVBPR), het Vluchtelingenverdrag, het EVRM alsmede het Unierecht bevatten geen duidelijke bepalingen over de extraterritoriale verantwoordelijkheid van staten ([voor wat betreft external processing]).'* [49] bestudeert de mogelijkheid om migranten vanuit Nederland naar een opvanglocatie buiten Nederland te verplaatsen en vandaaruit asiel in Nederland te laten aanvragen. Het document concludeert dat dit allerlei juridische en aansprakelijkheidsconsequenties en onduidelijkheden met zich meebrengt. Hierbij dient opgemerkt te worden dat dit document vooral focust op wat er niet mogelijk is (juridische obstakels) en bij onduidelijkheden concludeert dat daarom dingen moeilijk en/of onmogelijk zouden zijn (men ziet vooral beren op de weg en focust vooral op allerlei verplichtingen die er zijn als een migrant zich heeft aangediend in een EU land en daar asiel wil aanvragen²⁶). Beter zou zijn om de vraag te beantwoorden hoe migranten in buitenlandse opvanglocaties geplaatst kunnen worden onder de verantwoordelijkheid van dat buitenland (dus niet hoe *'external processing'* juridisch haalbaar gemaakt kan worden, maar hoe migranten onder de verantwoordelijkheid van opvangende landen in die landen geplaatst kunnen worden), en welke juridische stappen daarvoor nodig zijn. De logica hierachter is dat met external processing het te verwachten is dat er een enorme aanzuigkracht zou kunnen ontstaan op de locaties waar deze external processing plaats zou vinden, niet alleen op de migranten die anders zelf naar de EU zouden migreren maar op alle migranten. De hele onderliggende logica van dit kernpunt is juist om de aanzuigkracht die de EU heeft op te heffen en niet om deze te verplaatsen en daarmee mogelijk juist te versterken.

Echter, voor de mogelijkheid om migranten vanuit Nederland naar opvanglocaties buiten Nederland te verplaatsen en de verantwoordelijkheid voor deze migranten over te dragen aan dat land (inclusief asiel aanvragen in dat land), ook als dit tegen de wil is van deze migranten, is door de schrijvers van dit kernpunt geen jurisprudentie gevonden. Wel kan verwezen worden naar het statement van UNHCR dat resettlement in andere landen tot één van de mogelijkheden behoort (zie eerder in dit hoofdstuk). Ook geven verschillende verdragen direct of indirect aan, onder welke voorwaarden migranten in andere landen geplaatst mogen worden (zie o.a. de analyse eerder in dit hoofdstuk van het voorbeeld over Libië uit [30]). Verder geeft [49] aan dat het waarschijnlijk juridisch gezien mogelijk is dat een land verantwoordelijkheden ten aanzien van migranten overdraagt aan een internationale organisatie (men doelt daarbij op de EU of een agentschap van de EU, maar dit zou dan dus ook bijvoorbeeld UNHCR kunnen zijn²⁷). Een andere mogelijkheid, die niet de schoonheidsprijs verdient maar die waarschijnlijk wel effectief is, is nationale ongehoorzaamheid: migranten in andere, veilige landen, buiten de EU plaatsen, ondanks de bezwaren die de EU daarop zal maken en de druk die de EU zal uitoefenen op Nederland om zich te

²⁶ Vanuit humaan oogpunt is dit moeilijk te rechtvaardigen. Immers, waarom heeft een migrant die naar de EU is gereisd al deze rechten op bescherming en verzorging door een EU land, terwijl een migrant die niet het geld of de mogelijkheid had om naar de EU te reizen en die in een land in de regio terecht is gekomen, niet?

²⁷ [49] merkt echter ook op dat er *'wordt voorgesteld om lidstaten verregaand verantwoordelijk te maken voor onrechtmatige handelingen van internationale organisaties, waarvan zij lid zijn'*, maar dat dit echter nog in wording is.

houden aan de betreffende EU richtlijnen waaraan Nederland zich destijds geconfirmeerd heeft. In deze context reageerde Carolus Grütters²⁸ op een vraag door de schrijvers van dit kernpunt, over waarom een land als Hongarije migranten kan weigeren zonder daarvoor door de EU gestraft te worden, als volgt: *'Hongarije zou iets anders moeten doen dan het nu doet. Maar dat geldt voor alle lidstaten op verschillende terreinen. Alle lidstaten overtreden de regels wel ergens op enig moment - net zoals iedereen wel eens in strijd met de verkeersregels een straat oversteeft. De politieke structuur van de EU kent vrijwel geen mogelijkheden om een lidstaat 'eruit' te zetten. Dat is o.m. ook zichtbaar geworden bij de discussie die Brussel heeft met Warschau omtrent de (afnemende) onafhankelijkheid van de rechterlijke macht. Een van de weinige machtsmiddelen die de EU wel heeft is het tegenhouden van uitbetaling van Europese subsidies.'* Opvallend hierbij is ook dat de EU wel een subsidiestop overweegt voor Hongarije in verband met de perikelen rondom aantasting van de rechterlijke macht in het land, maar niet rondom de weigering van Hongarije om migranten toe te laten, hetgeen dus mogelijk als minder ernstig wordt beschouwd.

De conclusie van de schrijvers van dit kernpunt is dat het onduidelijk is wat landen wel en niet kunnen c.q. mogen doen wat betreft het plaatsen van migranten in andere landen. Onderdeel van de rechtvaardiging om dit wel te doen, is dat het niet valt uit te leggen waarom een migrant die zich in een EU land heeft aangediend meer rechten, maar met name meer voorrechten, heeft dan een migrant die zich in een land in de eigen regio heeft aangediend. Zolang er onduidelijkheid is, concludeert dit kernpunt dat het plaatsen in een derde land, het overdragen van de verantwoordelijkheid voor migranten en daarmee ook migranten in dat land asiel aan te laten vragen mogelijk wel kan, maar dat los van alle juridische perikelen hieromtrent, het belangrijk is dat de EU en andere landen zich inspannen om ervoor te zorgen dat alle migranten die waar dan ook opgevangen worden, op een humane en veilige wijze worden opgevangen, ook als zij daartoe juridisch niet verplicht zijn. Daarbij zou er een inspanningsverplichting moeten zijn en niet een resultaatverplichting. Dit betekent dat bijvoorbeeld EU landen zich moeten inspannen om de veiligheid van migranten die opgevangen worden in andere landen zo goed mogelijk te borgen (bijvoorbeeld door UNHCR of gespecialiseerde NGO's de veiligheid in opvanglocaties te laten monitoren en deze of andere partijen te contracteren om de veiligheid zo goed mogelijk aan te brengen), maar dat zij niet aansprakelijk gesteld kunnen worden voor de veiligheid mocht dit buiten de invloedssfeer van deze landen toch niet lukken. De focus hierbij moet zijn op individuele veiligheid in brede zin, met name seksuele en relationele veiligheid, omdat deze het vaakst in het geding is, vooral onder kinderen en jonge vrouwen.

Nederland is in haar regelgeving ten aanzien van asielzoekers en statushouders vaak erg soepel, vaak soepeler dan volgens EU richtlijnen verplicht. Bijvoorbeeld, mensen die 5 jaar een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd hebben en die het inburgeringsexamen hebben gehaald, kunnen een verblijfsvergunning asiel aanvragen voor onbepaalde tijd. Indien deze wordt verkregen, dan kunnen zij voor altijd in Nederland blijven wonen ([41]). Hun kinderen zullen automatisch het Nederlanderschap krijgen.

Uit verschillende verdragen en wetten maken wij op dat het per direct verplaatsen van migranten die zich in een EU land aandienen, zowel economische, politieke of andersoortige migranten, naar een land buiten Nederland en ook buiten de EU dat bereid is de migranten te ontvangen en asiel te verlenen waar het humanitaire vluchtelingen betreft, juridisch gezien acceptabel kan zijn, als dat land veilig is en aan de verplichtingen aangaande de bescherming van vluchtelingen voldoet. Nederland dient hiervoor

²⁸ Carolus Grütters is werkzaam als senior onderzoeker bij het Centrum voor Migratierecht (CMR) van de Radboud Universiteit Nijmegen.

waarschijnlijk wel een Opt-out te bedingen (of zichzelf toe te eigenen) in EU verband, net als Denemarken heeft gedaan. Verder kan Nederland de eigen regelgeving binnen de EU kaders verder aanscherpen om daarmee de aanzuigende werking iets te verminderen en de kans dat asielstatushouders uiteindelijk naar het eigen land terugkeren te verhogen.

De EU denkt migranten over de EU landen te kunnen verspreiden, omdat de EU juridisch gezien als één land zou gelden. Echter, Oost Europese EU landen willen dit niet, dus de kans van slagen hiervan is klein.

Van belang is verder dat de wetten en bepalingen van toepassing zijn op vluchtelingen (humanitaire migranten), hetgeen echter een relatief klein deel is van de migrantenstroom. De wetten en bepalingen gelden niet meer nadat een asielzoeker is afgewezen. Irreguliere economische migranten zullen echter ook naar veilige opvanglocaties gestuurd moeten worden om de aanzuigende werking die Nederland heeft te kunnen doorbreken voor deze groep (zie de voetnoot in dit hoofdstuk waarin dit verder toegelicht wordt), net als humanitaire migranten. Daarbij is ook het verbeteren en versnellen van de asielprocedures in Nederland van belang, evenals de beoogde afstemming van de procedures tussen de EU landen, zoals onder andere voorgesteld in het recente plan van de Europese Commissie ([1]), om het 'asielshoppen' te verhinderen (migranten waarvan de asielaanvraag in een land is afgewezen en die daarop in een ander EU land opnieuw een asielaanvraag indienen).

Vergelijking van verschillende oplossingen voor irreguliere migratie

In dit hoofdstuk vergelijken we verschillende recent voorgestelde oplossingen die momenteel, begin 2021, door partijen worden voorgesteld die professioneel met de materie bezig zijn. We presenteren in dit overzicht ook een samenvatting van onze eigen oplossing (de oplossing voorgesteld in dit kernpunt).

Plan van dit kernpunt

Bron: dit document.

Voor het verminderen van irreguliere humanitaire en economische migratie naar Nederland:

- Overeenkomsten met veilige landen in verschillende regio's:
 - Opvanglocaties voor migranten in deze landen worden verbeterd en uitgebreid en het wordt migranten die er verblijven mogelijk gemaakt in deze locaties een simpel bestaan op te bouwen.
 - Humanitaire en economische migranten die in Nederland aankomen, worden direct naar zo'n opvanglocatie getransporteerd.
 - Nederland biedt doorlopende hulp om de opvanglocaties te runnen, de lokale bevolking ontvangt cash transfers for life, het land krijgt extra ontwikkelingshulp.
 - Zodra het veilig kan, helpt Nederland om migranten in de opvanglocaties terug te laten keren naar het eigen land en om deze terugkerende mensen in eigen land weer een bestaan op te laten bouwen.
- De overeenkomst wordt met meerdere landen gesloten, zodat Nederland er niet mee gechanteerd kan worden (zoals Turkije de EU chanteert met de Turkije deal).
- Asielprocedures in de EU worden gestroomlijnd, met name om 'asielshoppen' tegen te gaan.
- Landen die weigeren uitgeprocedeerde asielzoekers die uit hun land afkomstig zijn, terug te nemen worden gekort op ontwikkelingshulp en krijgen handelsbelemmeringen opgelegd.

Voor het reguleren van gewenste (arbeids) migranten (zie ook het tweede deel van dit kernpunt):

- Programma voor gereguleerde tijdelijke kennisarbeidsmigratie waar daaraan behoefte is.

- Uitgenodigde kennismigranten moeten altijd na enkele jaren weer terugkeren naar het eigen land.
- Bedrijven met veel goedkope arbeid worden gestimuleerd zich in lage lonenlanden te vestigen.
- Kennisintensieve bedrijven worden gestimuleerd om kenniswerkers in eigen land te laten werken.

Voor het verminderen van aantallen (EU) arbeidsmigranten die recht hebben op toegang tot Nederland (zie ook het tweede deel van dit kernpunt):

- Verhoging van het minimumloon, waardoor banen in het laag betaalde segment weer interessant worden voor Nederlanders, met als spin-off dat laagwaardige Nederlandse bedrijven die afhankelijk zijn van lage lonen (waar onze economie meestal weinig aan heeft) zich gaan vestigen in lage lonen landen.
- Verbetering leefomstandigheden voor EU-arbeidsmigranten in Nederland.

Voor migranten die in Nederland willen en mogen blijven:

- Verbeterde integratieprogramma's en verplichting daaraan mee te doen (zie het CI kernpunt Integratie).
- Verbeteringen van de buurten waar zij wonen (sport, groen, veiligheid, buurtparticipatie, etc.).

Sterk	Zwak
<ul style="list-style-type: none"> • Heft de aanzuigende werking die Nederland op migranten heeft op. Resulteert in minder migranten naar Nederland (preventieve werking) en besparing op de hoge kosten van opvang migranten in Nederland. • Alle migranten worden geholpen en niet alleen de 15% die het geld, de moed en de energie heeft om naar de EU te reizen en die onze steun het minst hard nodig heeft. • Voorkomt valse hoop en aanzuigende werking van de opvanglocaties op migranten (die anders zouden hopen om via deze locaties alsnog asiel te verkrijgen in Nederland). Dit scheidt het kaf van het koren (mensen die niet echt hoeven te vluchten doen dat niet). • Zelfs landen die al te maken hebben met opvang van grote aantallen (veelal humanitaire) migranten kunnen toch akkoord gaan, omdat de aantallen migranten die vanuit Nederland gestuurd worden naar deze landen klein zullen zijn (vanwege het doorbreken van de aanzuigende werking van Nederland op migranten met deze oplossing). • Opvanglanden profiteren van extra hulp, cash transfers en hulp aan migranten om naar hun land terug te keren wanneer dat veilig kan. Versterkt hun economieën en leidt (mogelijk) tot afname migranten in deze landen. • Kan grotendeels gefinancierd worden uit het budget voor ontwikkelingssamenwerking, aangevuld met geld uit besparingen op de opvang van migranten in Nederland. • Alomvattend plan voor vermindering van alle soorten migranten op een wijze die voor iedereen goed is en veel kosten bespaart. Maakt het mogelijk voor Nederland om migratie te reguleren naar eigen behoefte en inzichten. • Nederlands bedrijfsleven profiteert. • Bedrijven die voor Nederland weinig interessant zijn, vestigen zich in lagelonenlanden, die daarvan profiteren. • Uitgenodigde arbeidsmigranten doen kennis op en verdienen geld, waar later hun eigen landen ook van profiteren. 	<ul style="list-style-type: none"> • Afhankelijk van deals met landen in regio's. • Gedwongen overbrengen van migranten vanuit Nederland naar een veilig opvangland in de regio kan voor ophef zorgen in Nederland (hoewel dit waarschijnlijk kort zal duren, omdat het plan naar verwachting de aantallen migranten die naar Nederland komen snel sterk zal reduceren na inwerking stellen van het plan: preventieve werking). • Nog niet helemaal duidelijk of deze oplossing binnen internationale, EU en Nederlandse verdragen en wetten geoorloofd is (waarschijnlijk wel). • Veel landen zijn al overbelast met opvang van migranten (bijv. Kenia, Oeganda), waar, net als in Nederland en andere EU landen, de publieke en politieke druk toeneemt om hieraan een halt toe te roepen. • Migrant opvangen en een bestaan laten opbouwen heeft veel ruimte, omdat de meesten landbouw zullen gaan bedrijven. Die ruimte moet er wel zijn (echter, veel landen hebben ruimte; bijv. opvanglocaties in Oeganda, maar ook landen als Ethiopië en Zambia hebben veel ruimte). • Bij sterke toename van de aantallen migranten in de toekomst, zal dit plan onvoldoende uitkomst bieden, omdat dan de opvang in de regio onvoldoende capaciteit zal hebben en die landen steeds minder bereid zullen zijn om migranten toe te laten. Dit is echter in veel mindere mate het geval dan bij de andere plannen.

Plan Europese Commissie

Bron: [1].

Huidige situatie:

- Iedere migrant die voet op EU bodem zet kan asiel aanvragen en kan dit na afwijzing ook weer in een ander EU land doen.
- Weinig spreiding vluchtelingen over de EU landen.
- Migranten uit Sub Sahara Afrika de pas afsnijden middels politieke en financiële steun aan landen om hun grenscontroles te verbeteren en versterken (o.a. met de regeringen van Niger en Marokko).
- Enkele kleine opvanglocaties voor migranten in Niger en Rwanda met het idee daar de asielaanvraagprocedures uit te voeren.
- Afgrendelen Middellandse Zee routes.
- Afsluiten grenzen voor asielzoekers (o.a. in Polen) wordt gedoogd.

Sterk	Zwak
<ul style="list-style-type: none">• Bewaking EU grenzen kan influx migranten in de EU tegengaan, maar is juridisch en humaan gezien moeilijk verdedigbaar.• De paar experimenten die de EU uitvoert met opvang in Niger en Rwanda, die op zich vrij zwak en weinig effectief zijn, kunnen wel lering bieden aan hoe opvang in de regio op een betere wijze uitgevoerd kan worden.	<ul style="list-style-type: none">• Grote aanzuigende werking op humanitaire en economische migranten, omdat mensen asiel kunnen aanvragen zodra ze voet aan wal zetten in de EU.• Toenemende oorzaken voor migratie, zoals zwakke economieën en oorlogen worden niet aangepakt en vergroten de drive om naar de EU te migreren.• Hoge kosten voor opvang in de EU (50 x duurder dan opvang de regio!).• Tijdelijke opvang in de regio biedt mensen in de praktijk weinig kans om naar de EU her gevestigd te worden. Naast onrust en frustraties bij mensen in deze locaties, mijden migranten deze locaties en migreren rechtstreeks naar de EU.• Frustreert overheden van landen waar 'tijdelijke' opvanglocaties opgezet worden – toename weerstand van landen tegen deals voor opvang in de regio.• Mensonterende opvang migranten in landen als Libië, bootvluchtelingen op de Middellandse Zee en richting Canarische eilanden, problemen met opvang waar migranten in de EU aan land komen, problemen spreiden migranten over de EU.• Moeite met terugsturen naar het eigen land van uitgeprocedeerde asielzoekers.

EU Commissie Plan 2020/2021:

- Verspreiden van migranten over EU landen die daaraan mee willen doen.
- Via hulpverlening zorgen dat er minder mensen naar de EU komen.
- Een streng grensbeleid.
- EU landen die geen migranten willen opnemen dragen financieel of anderszins bij aan opvang migranten.
- Afstemming van asielprocedures tussen EU landen, o.a. om daarmee 'asielshoppen' te voorkomen.
- Terugsturen uitgeprocedeerde asielzoekers naar hun landen.

Sterk	Zwak
<ul style="list-style-type: none">• Afstemmen asielprocedures tussen de EU landen zal het asielshoppen verminderen.• Bewaking EU buitengrenzen kan migratiestromen naar de EU verminderen.	<ul style="list-style-type: none">• De aanzuigende werking op migranten wordt niet verkleind, omdat mensen nog steeds asiel kunnen aanvragen zodra ze voet aan wal zetten in de EU.• Bewaking buitengrenzen van de EU om te voorkomen dat migranten de EU bereiken is in feite een ondermijning van de bedoeling van alle migranten- en vluchtelingenverdragen (nl. om migranten te helpen met een veilige opvang).• Toename problemen met opvang van migranten in landen als Libië, continuering c.q. toename van bootvluchtelingen op Middellandse Zee en routes naar Canarische eilanden en de gerelateerde opvang waar deze migranten aan land komen.• Veel landen zijn al overbelast met de opvang van (vooral humanitaire) migranten (bijv. Kenia, Oeganda), waar, net als in Nederland en andere EU landen, de publieke en politieke druk toeneemt om hier een halt aan toe te roepen.

<ul style="list-style-type: none"> • Spreiding migranten over verschillende EU landen kan EU grenslanden ontlasten, maar alleen als de spreiding werkelijk tot stand komt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Landen waarmee grenscontrole deals zijn gesloten kunnen de EU chanteren. • Een streng en effectief grensbeleid is moeilijk met de lange EU buitengrens. • Vrijwillige opname van migranten door EU landen werkt zolang er voldoende draagvlak voor is. Dit draagvlak is al aan erosie onderhevig in veel EU landen en zal bij toenemende migratiestromen naar verwachting verder afnemen. • Meer en betere hulp aan arme landen is goed, maar zal op zich niet snel tot een afname van de migratiestromen leiden, omdat het lang duurt voordat de effecten breeduit in maatschappijen doordringen en migratie pas afneemt bij een sterke toename van het inkomen en de inkomenszekerheden van mensen. • Het plan biedt geen oplossing voor migranten die naar landen binnen de eigen regio's migreren (80 tot 90% van alle migranten!). • Het plan biedt geen visie op en oplossing voor andere migratiestromen (economische migranten, EU migranten, kennismigrant, etc.). • Het plan biedt geen duidelijke oplossing voor uitgeprocedeerde asielzoekers. • Het plan biedt geen oplossing voor verwachte grote stromen migranten in de komende decennia en ook niet voor de verwachte structurele toename van humanitaire en economische migranten die ondanks grensbewakingen e.d. door hun enorme aantallen steeds meer de EU zullen weten te bereiken.
---	---

Plan Volt Europa

Bron: [2]

Creër humanitaire corridors voor vluchtelingen die hun land ontvluchten die gerund worden door private entiteiten, zoals NGO's en kerkelijke organisaties die met toestemming van het betrokken land hun rol (vervullen basisbehoeften, verschaffen van veiligheid) in deze corridors vervullen. Onderdeel van deze corridors zijn 'hubs':

- Tijdelijke veilige vrije zones, gecontroleerd door internationale organisaties, incl. de EU, die geplaatst zijn in een veilig land aan de grens van een onstabiel en onveilig land waarvandaan mensen vluchten, zodat vluchtelingen een slechts korte en veilige reis hoeven te maken om zo'n tijdelijke hub te bereiken.
- Permanente hubs op de voornaamste migratie routes.

Asielaanvragen worden ingediend door vluchtelingen in deze hubs en worden ook in deze hubs geëvalueerd. Transport naar veilige landen, inclusief EU en non-EU landen kan geschieden als de bescherming is verzekerd en de benodigde documenten zijn vrijgegeven. Voor de selectie van asielaanvragen in deze hubs die in aanmerking komen voor toelating vanuit de hubs tot EU of non-EU landen worden een aantal criteria voorgesteld. In de EU worden toegelaten vluchtelingen verwelkomd en geholpen met alle zaken die zij nodig hebben. Ook wordt aandacht besteedt aan de (lange termijn) financiering van deze structuur. Het is echter niet duidelijk wie die financiering moet verschaffen.

Sterk	Zwak
<ul style="list-style-type: none"> • Leidt tot opvang van vluchtelingen in de regio, hoewel de intentie is dat deze tijdelijk is. Dit geeft EU landen de mogelijkheid zich te bezinnen op hoeveel vluchtelingen ze willen opnemen en kan, indien de capaciteit van de hubs voldoende snel uitgebreid kan worden, paniek in EU landen voorkomen wanneer grote plotselinge vluchtelingenstromen op gang komen. Echter, dit werkt alleen als vluchtelingen die buiten de hubs om naar de EU zijn gereisd, teruggestuurd worden naar die 	<ul style="list-style-type: none"> • Geen aandacht voor de belangen van de 'host population' in de EU. • Vermindert de aanzuigende werking van de EU op humanitaire en economische migranten niet als vluchtelingen die naar de EU reizen buiten de hubs om niet teruggestuurd worden naar die hubs. • In soortgelijke gevallen met opvanglocaties in Niger en Rwanda, werden vluchtelingen niet doorgelaten naar de EU maar bleven vastzitten in die locaties, hetgeen tegen de overeenkomst inging met de betrokken landen. Het creëert dus een valse hoop op toelating (uiteindelijk) tot een Westers land (hetgeen ook een aanzuigende werking kan hebben, waardoor juist nog meer vluchtelingen, die anders binnen de regio zouden blijven, een asielaanvraag doen via de hubs). In realiteit is het (waarschijnlijk) voor de meeste vluchtelingen een

hubs, anders zullen veel vluchtelingen de hubs omzeilen en rechtstreeks naar de EU reizen.

- Geeft alle vluchtelingen een kans om in een Westers land opgevangen te worden, niet alleen degenen die het geld, de moed en de energie hebben om naar de EU te reizen (indien de vluchtelingen die buiten de hubs om naar de EU reizen, terug naar de hubs in de eigen regio getransporteerd worden).

eindstation. Dan is het beter het zo ook te ontwerpen en af te spreken met de opvangende landen (conform het CI voorstel).

- Het plan gaat ervan uit dat EU en non-EU landen bereid zullen zijn vluchtelingen waarvan de asielaanvraag is goedgekeurd uit de hubs in hun landen toe te laten, maar daar is geen pressiemiddel voor. Of terwijl, het is niet te garanderen dat deze wijze van werken ertoe leidt dat vluchtelingen door kunnen reizen naar andere landen.
- Het plan focust alleen maar op humanitaire vluchtelingen (vandaar dat in deze samenvatting met name de term 'vluchtelingen' wordt gebruikt, ook omdat Volt Europa zelf deze term gebruikt).
- Het plan heeft geen visie op het faciliteren van terugkeer van vluchtelingen naar hun eigen land als dat qua veiligheid kan.
- Onduidelijk wie wat en hoe zal financieren, ook op de langere termijn.

DEEL II REGULIERE (ARBEIDS)MIGRATIE

Introductie en onderbouwing

Naast zorgen over irreguliere migratie zoals beschreven in het eerste deel van dit kernpunt, maken Nederlanders zich ook zorgen over reguliere migranten, die ook steeds vaker in Nederland blijven en Nederlander worden. Reguliere migranten zijn arbeidsmigranten die door Nederlandse bedrijven worden uitgenodigd (bijvoorbeeld Indiërs met IT expertise) of die, binnen de EU regelgeving, het recht hebben om in Nederland te werken (bijvoorbeeld Polen en Roemenen), en die hun families meestal meenemen. De zorgen omtrent reguliere migratie verschillen wel van de zorgen over irreguliere migratie. Nederlanders hebben bij reguliere migranten ook zorgen over de verschillen in cultuur en religie, maar omdat de meeste reguliere migranten uit relatief nabije (EU) landen komen, zijn deze verschillen meestal kleiner dan die bij irreguliere, meestal niet-Westerse migranten. Van belang is ook dat reguliere migranten meestal een baan hebben in Nederland en hun kosten voor de schatkist over het algemeen lager zijn dan die van irreguliere migranten²⁹. Hier speelt ook mee dat reguliere migranten ondanks dat ze vaak netto geld kosten voor de schatkist, ze soms functies vervullen die moeilijk anders te vervullen zijn. Daarbij integreren reguliere (met name EU) migranten vaak beter dan irreguliere migranten. De zorgen omtrent deze issues zijn dus wel aanwezig, maar van geringere omvang dan bij irreguliere migratie. Andere zorgen, die ook bij irreguliere migratie bestaan, zijn echter wel in gelijke mate van toepassing op reguliere migratie, met name de grote bijdrage van reguliere migratie aan de bevolkingsgroei, de druk op de woningmarkt, en in bepaalde mate de concurrentie met werk voor Nederlanders (hetgeen in hoogconjunctuur tijden minder gevoeld wordt, maar vooral als de economie een dip heeft wel een issue is). Voor wat betreft de recente (2022) plannen van de EU om meer, vaak laag opgeleide arbeidsmigranten uit Nood Afrikaanse en andere landen buiten Europa aan te trekken, zijn de zorgen vergelijkbaar met de zorgen over irreguliere migranten.

De bevolkingsgroei in Nederland door reguliere, veelal Westerse migranten was tussen 2010 en 2019 327.000 (15.000 geboorteoverschot onder veelal reguliere Westerse allochtonen en 313.000 netto instroom van reguliere Westerse migranten), gemiddeld dus bijna 33.000/jaar. Naar verwachting zal bij ongewijzigd beleid dit aantal in de komende jaren verder stijgen, en nog verder aangezwengeld worden indien de bovenbeschreven EU plannen om extra en veelal laagwaardige arbeid van buiten Europa aan te trekken doorgaan. (Netto instroom of influx van reguliere migranten is het aantal reguliere migranten dat het land binnenkomt in een jaar – het aantal reguliere migranten dat het land verlaat in dat jaar).

Reguliere migranten hebben verschillende mogelijkheden en rechten die deels zijn vastgelegd in EU richtlijnen, maar die in de Nederlandse wet- en regelgeving vaak verder zijn versoepeld. Zo zijn de Nederlandse eisen ten aanzien van het salaris van kennismigranten van buiten de EU minder strikt dan die van de EU richtlijnen. ([37]). Tevens accepteert de Nederlandse overheid vrij gemakkelijk verklaringen van

²⁹ Hierbij dient wel aangetekend te worden dat veel zogenaamde arbeidsmigranten uit niet-Westerse landen onevenredig veel in de bijstand belanden. Vande Beek et al ([4]) rapporteert hierover: *‘de uitkeringsafhankelijkheid onder geregistreerde studie- en arbeidsmigranten uit onder meer Afrika en het Midden-Oosten is onwaarschijnlijk hoog ... Voor Azië, Turkije, Suriname loopt het aantal uitkeringsontvangers per 100 werkenden na 10 verblijfsjaren op tot ongeveer 30. Voor Afrika, Marokko en voormalig Joegoslavië en de voormalige Sovjetunie zijn er na 10 verblijfsjaren zelfs circa 50 uitkeringsontvangers per 100 werkenden ... Gezien deze soms onthutsend hoge aantallen dringt de vraag zich op of een deel van deze als arbeidsmigrant geclassificeerde migranten überhaupt ooit de oprechte intentie heeft gehad om tijdens het verblijf in Nederland langdurig aan het arbeidsproces deel te nemen.’*

werkgevers dat geschikte Nederlandse werknemers voor bepaalde functies niet te vinden zijn en wordt het aanstellen van arbeidsmigranten met fiscale en andere maatregelen, bijv. de LIV-regeling, gestimuleerd ([38]). Er zijn ook aanvullende regelingen die het nog weer gemakkelijker maken voor reguliere migranten om in Nederland een werkvergunning te krijgen. Bijvoorbeeld, de kennismigrantenregeling versoepelt de toelatingseisen voor kennismigranten ([39]). Daarnaast heeft Nederland een vrij uitgebreide en soepele regelgeving ten aanzien van de mogelijkheden voor reguliere migranten om een verblijfsvergunning te bemachtigen, deze te verlengen en na 5 jaar Nederlander te worden (o.a. [40, 42]).

Er wordt vaak gesteld dat reguliere migratie nodig is om de vergrijzing in Nederland tegen te gaan. Onderzoeken in Nederland en andere EU landen hebben echter aangetoond dat hiervoor zeer grote aantallen reguliere migranten nodig zijn (aanvankelijk rond een half miljoen per jaar en ieder jaar neemt dat aantal dan verder toe). Op basis van CBS-statline data en CBS-microdata en het scenario waarbij het vergrijzingspercentage (de grijze druk) op het niveau van 2019 gehouden wordt, zou dat in 2100 tot een Nederlandse bevolking van 75 miljoen mensen leiden ([4]). Bovendien zou hierdoor de vergrijzingsproblematiek weliswaar uitgesteld maar wel veel groter worden. Dit komt omdat de migranten die zich in Nederland vestigen ook ouder worden en vergrijzen. In [4] wordt dan ook geconcludeerd dat *'Net als in een piramidespel zijn er steeds grotere aantallen nieuwe immigranten nodig'* indien immigranten de vergrijzing moeten tegenhouden, en *'het werkt niet, omdat het onderliggende probleem van de ontgroening ([steeds lagere aantallen jongeren tot 20 jaar]) niet structureel wordt opgelost'*.

Ook wordt vaak gesteld dat reguliere migranten nodig zijn voor onze economie. Dit wordt bijvoorbeeld ook door de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken (ACVZ) verkondigt (onder andere in [51]), ondanks dat dit adviesorgaan daarvoor geen bewijs overlegt. Uit onderzoek blijkt juist dat de meeste reguliere migranten de schatkist geld kosten, met als uitzondering de groep reguliere migranten met HBO niveau en hoger. ([4]). Een Afrikaan die pakjes huis aan huis aflevert, is weliswaar goedkoop voor zijn werkgever en daarmee kunnen de pakjes ook goedkoop aan huis geleverd worden, maar deze zelfde Afrikaan kost de schatkist veel geld, omdat zijn salaris niet voldoende is en hij daarom een aanvullende uitkering krijgt, hij subsidie ontvangt voor de opvang van zijn kinderen, huursubsidie ontvangt, etc. Via de achterdeur (belasting) betalen Nederlanders dus veel meer voor de pakjes die aan huis geleverd worden. Dit soort niet essentiële diensten kunnen dus in feite bestaan bij de gratie van indirecte subsidie (via belastinggeld), waardoor de vraag ernaar groot is en waardoor de conclusie van economen is dat er aanvullende arbeid uit andere landen nodig is. Daarbij komt dat werkgevers niet langdurig verantwoordelijk worden gehouden voor eventuele sociale zekerheidskosten, terwijl het risico van sociale zekerheidskosten juist groot is voor mensen met een lage opleiding en/of geringe verdien capaciteit. Bij gastarbeid en nu ook bij Polen (zie de WW fraude) worden allerlei van deze en andere kosten op de samenleving afgewenteld.

In voorlichting door de Nederlandse overheid en andere partijen die arbeidsmigratie als een pré voor de economie zien, wordt gesteld dat *'arbeidsmigranten uit de EU in sectoren werken waarvoor weinig of geen Nederlandse arbeidskrachten zijn te vinden en zij dus geen Nederlanders op de arbeidsmarkt verdringen'*, en dat *'er door arbeidsmigranten groente en fruit uit Nederland in de supermarkten ligt en online bestellingen de volgende dag bezorgd worden'* ([45]). De vraag is dus echter wat er zou gebeuren ten aanzien van dit soort werk indien de EU arbeid niet voorhanden was. Zeer waarschijnlijk zou dit resulteren in hogere lonen voor mensen die dergelijke functies uitoefenen vanwege de dan optredende schaarste op de arbeidsmarkt voor deze functies. De betreffende producten en diensten zouden dan duurder worden, hetgeen niet fijn is voor de klant, maar hierdoor zou er wel een betere en gezondere marktwerking optreden die niet afhankelijk is van en uit balans gebracht wordt door structurele en voor de schatkist vaak dure import van buitenlandse arbeid die

nooit meer weggaat. Tevens zou de klant de werkelijke kosten betalen en zouden deze kosten niet langer betaald worden door alle burgers tezamen via belastingen. Bedrijven zouden ook meer gestimuleerd worden om arbeidsbeperkende innovatie door te voeren en/of hun diensten te veranderen (bijvoorbeeld in plaats van levering aan huis, de levering te verleggen naar afhaalpunten in de wijken). Niet essentiële diensten verdwijnen dan of worden zodanig aangepast dat zij toch nog in dezelfde (maar duurdere of door innovatie arbeidsextensievere) of aangepaste vorm geleverd kunnen worden zonder de noodzaak van externe arbeid. Ook voor essentiële diensten zal bij gebrek aan externe arbeid de drive om te innoveren, aan te passen en vacatures met Nederlandse arbeid in te vullen toenemen. Een steekhoudend ander argument tegen arbeidsmigratie is dat er in Nederland heel veel onbenut arbeidspotentieel is, zozeer zelfs dat de Arbeidsinspectie heeft geageerd tegen het plan in 2022 van de EU om meer arbeidsmigranten uit met name Noord Afrika naar de EU te halen ([53]). Zo zijn er bijvoorbeeld veel zelfstandigen die niet voldoende opdrachten hebben en naast hun opdrachten graag meer, vaak ander, werk zouden willen doen. Er is daarnaast volgens de Arbeidsinspectie in Nederland een grote poel van asielzoekers, allochtonen en anderen (ouderen, vrouwen) die niet of slechts ten dele werkt. Volgens het Nidi rapport dat hiernaar onderzoek deed, alsook de argumentatie en onderbouwing in mei 2022 van Rits de Boer van de Arbeidsinspectie, kan met deze poel zonder al te veel problemen honderdduizenden (tot zelfs een miljoen) banen gevuld worden ([52]). Ook van de Beek et al komt met dit argument: *'Er zijn veel reguliere en irreguliere immigranten uit eerdere cohorten en autochtone Nederlanders die economisch in- of weinig actief zijn. Het is logischer om die meer te activeren, dan nog meer (laagopgeleide) immigranten naar Nederland te halen'* ([4]).

De vraag is dan ook in hoeverre arbeidsmigratie innovatie, stijging van lonen en een betere benutting van al beschikbare arbeid in het eigen land ondermijnd, naast genoemde andere zorgen en negatieve aspecten ten aanzien van reguliere migratie. In de vorige eeuw werd arbeid steeds duurder, waardoor er een sterke prikkel was voor het bedrijfsleven om te innoveren, hetgeen de enorme welvaartstijging in onze maatschappijen heeft veroorzaakt. Door telkens goedkope (met name laagwaardige) arbeid te importeren wordt deze prikkel deels weggenomen. Ook wordt de prikkel om de benodigde arbeid in Nederland te verkrijgen ondermijnt (bijvoorbeeld om een boost te geven aan de opleidingen van zorgpersoneel waarvan een tekort is en de salarissen van dit personeel te verhogen). Echter, soms zijn functies die door reguliere migranten worden uitgevoerd wel echt essentieel en moeilijk anders op te vullen. Dit zou dan middels tijdelijke reguliere migratie opgevangen kunnen worden (zie ook de volgende paragraaf).

Ten aanzien van kennismigranten uit vooral India (IT experts) is de vraag waarom bedrijven als ASML en ING die deze mensen naar Nederland halen niet IT afdelingen kunnen opzetten in India. Er zijn aanwijzingen dat de voornaamste reden hiervoor is dat dan de kosten voor hun IT activiteiten enkele procenten hoger zouden uitvallen, hetgeen moeilijk te vergoelijken valt³⁰. Omdat deze kennisarbeid

³⁰ CBS onderzoek naar Indiase reguliere migranten ([47, 48]) concludeerde dat:

- (a) *'Indiase migranten de grootste groep migranten van buiten de EU zijn, na irreguliere immigranten uit Syrië,*
- (b) *Indiase immigranten met name bestaan uit mannelijke kennismigranten die hier komen om te werken in relatief hoogbetaalde banen, vaak in de IT- en informatiedienstverlening,*
- (c) *de Indiase vrouwen en kinderen van deze migranten naar Nederland komen in het kader van gezinshereniging.*
- (d) *een kleinere groep Indiërs hier komt om techniek, industrie en bouwkunde te studeren,*
- (e) *opvallend is dat Indiase immigranten heel geconcentreerd wonen in Nederland, bijvoorbeeld in Amstelveen ([waarschijnlijk vooral ING werknemers]) en Eindhoven ([waarschijnlijk vooral ASML werknemers]),*
- (f) *het aantal Indiase immigranten naar Nederland de afgelopen jaren sterk toeneemt en het aantal dat na verloop van tijd weer terugkeert (emigreert) naar India sinds 2012 sterk afneemt. In 2012 immigreerden 4.124*

ook geplaatst kan worden in de landen waar nu de kennismigranten die deze functies vervullen vandaan komen, zouden deze functies ook als niet essentieel bestempeld moeten worden. Ze hoeven immers niet per se in Nederland uitgevoerd te worden (zoals bijvoorbeeld wel het geval is met functies in de zorg).

Een maatschappij die structureel afhankelijk is van telkens nieuwe arbeidskrachten van buitenaf, heeft daarnaast vaak te maken met een doorlopende ongewenste bevolkingsgroei, en zoals gezegd, een grotere druk op de woningmarkt en allerlei voorzieningen, naast toenemende vervuiling. Dit geldt zeker voor Nederland. Daarbij komt dat het naar Nederland en andere rijke EU landen halen van grote aantallen reguliere migranten vaak leidt tot een braindrain in de landen waar deze migranten vandaan komen. Zo zijn vanuit Libanon inmiddels grote groepen artsen vertrokken naar de EU (o.a. [46])!

De Nederlandse overheid stelt dat door *'andere, bestaande vormen van reguliere migratie beter te benutten terugkeer naar het eigen land bevordert kan worden en irreguliere migratie tegengegaan kan worden, bijvoorbeeld door meer voorlichting te geven over de huidige mogelijkheden voor arbeidsmigratie.'* ([43]). Het is echter niet aannemelijk te maken dat door het scheppen van meer mogelijkheden voor reguliere migratie en het geven van voorlichting daarover, de aanzuigende werking op irreguliere migranten zal afnemen. Demograaf Jan Latten stelt in dit verband: *'Waarom zou een route per vliegtuig voor een baan in Europa de achterblijvende gelukzoekende Noord-Afrikanen er van weerhouden om op hun beurt een oversteek per boot te maken? Het Brusselse plan zal vooral voor een extra route zorgen en daarmee toename van migratie vanuit Afrika stimuleren.'* ([53]).

De conclusie is dat reguliere (arbeids)migratie voor sommige aspecten in onze maatschappij een oplossing kan zijn, met name ten aanzien van essentiële functies die niet of moeilijk door Nederlanders vervuld kunnen worden en die in Nederland vervuld moeten worden. Voor de vergrijzingsproblematiek en voor veel niet essentiële, met name laagwaardige functies is het echter geen oplossing en betekenen reguliere migranten een kostenpost voor de Nederlandse schatkist, naast dat zij andere problemen veroorzaken, zoals een toename van de bevolkingsgroei, druk op de woningmarkt, druk op het in Nederland al overbelastte milieu (o.a. stikstof), druk op sociale voorzieningen en deels spanningen en andere problemen gerelateerd aan het verschil in cultuur en gedrag van reguliere migranten. Van belang hierbij is vooral dat de Nederlandse bevolking niet wil dat er zulke grote hoeveelheden reguliere migranten Nederland binnenkomen waarvan een vrij groot deel ook in Nederland blijft. De oplossing om alleen arbeidsmigranten toe te laten voor essentiële functies, die Nederland zelf moeilijk kan invullen, had ook de grootste voorkeur van respondenten in het Ipsos onderzoek dat in opdracht van Connect International in 2022 is uitgevoerd (41% koos voor deze oplossing t.a.v. Europese arbeidsmigranten en 39% t.a.v. niet Europese arbeidsmigranten), terwijl slechts 5% ervoor was om meer arbeidsmigranten toe te laten in Nederland ([57]). Uiteraard is het mogelijk om arbeidsmigranten ook weer terug te laten keren. Hiervoor is echter een strakke en goede handhaving nodig. Uit het verleden (o.a. met Turken en Marokkanen, maar ook met uitgeprocedeerde asielzoekers) weten we dat Nederland op dit gebied geen goed track record heeft.

Indiërs en emigreerden er 2.949 (een net influx van 1.175), terwijl in 2018 de immigratie 10.816 bedroeg tegen een emigratie van 4.852 (een net influx van 5.964)'.

Oplossingen

De rode draad voor de oplossingen is het afremmen van reguliere migratie voor wat betreft niet-essentiële functies en functies die elders goed en zonder grote nadelen voor de Nederlandse economie uitgevoerd kunnen worden. Deeloplossingen in dit kader die Nederland zelf kan doorvoeren, kunnen zijn:

- Verhogen van het minimumloon zodat werk dat Nederlanders nu niet willen doen wel weer financieel interessant wordt voor hen. Dit zal ook bedrijven die een verhoogd minimumloon niet kunnen of willen betalen en die veelal niet essentieel zijn voor de Nederlandse economie, stimuleren zich in lage lonenlanden te vestigen, met of zonder Nederlands eigendom en/of management, en daarmee de economieën in deze landen bevorderen.
- Verdere salarisverhogingen voor essentiële functies die bij de Nederlandse bevolking niet populair zijn en waarbij de hoogte van het salaris gerelateerd is aan de impopulariteit van de functies. Daarnaast kunnen innovaties er mogelijk ook toe bijdragen dat dergelijke functies aantrekkelijker worden (door bijvoorbeeld de lichamelijk zware deeltaken door machines over te laten nemen).
- Nederlandse lage lonenbedrijven op andere wijzen stimuleren om naar lagelonenlanden te vertrekken. Dit kan bijvoorbeeld door bewustzijn te creëren bij eigenaren en managers van dergelijke bedrijven over de mogelijkheden, begeleiding bij de contacten in beoogde vestigingslanden en begeleiding en (financiële) hulp bij de verplaatsing, en dergelijke. Mensen vinden dan dus gewoon werk in eigen land in plaats van dat zij noodgedwongen naar Nederland moeten migreren.
- Geen werkvergunningen afgeven voor kennismigranten die hun bijdrage aan ons bedrijfsleven ook in eigen land kunnen verwezenlijken, bijvoorbeeld onder Nederlands management gevestigd in die landen (dit geldt met name voor IT beroepen). Hier zullen de landen waar kennismigranten vandaan komen meer structureel van profiteren (structurele werkgelegenheid in eigen land) dan wanneer zij doorlopend hun kenniswerkers moeten laten vertrekken naar landen als Nederland.
- Inspanningen om immigranten uit eerdere cohorten en autochtone Nederlanders die economisch inactief zijn meer te activeren.
- Andere maatregelen die het vergemakkelijken en financieel aantrekkelijker maken voor zelfstandigen, vrouwen, allochtonen en andere die kunnen en vaak ook (aanvullend) willen werken, om (aanvullende) arbeid te verrichten
- Inperken van de mogelijkheden voor werkvergunningen aan en naturalisatie van reguliere migranten in Nederland door aanscherping van de regelgeving in deze. Ook kan regelgeving op andere vlakken aangepast worden, bijvoorbeeld dat een arbeidsmigrant uit een niet EU land slechts een maximale tijd in Nederland mag werken en daarna terug moet, en restricties betreffende het mee laten komen van familie, waarbij de strikte handhaving natuurlijk essentieel is.
- Duidelijke voorwaarden stellen aan bedrijven en opleidingen om functies die middels reguliere migranten moeten worden vervuld, omdat er geen andere oplossing is, zo snel mogelijk minder afhankelijk te maken van reguliere migranten.
- Aanzienlijk duurder maken van de aanvraag erkenning als referent (een referent is een persoon of meestal een bedrijf dat reguliere migranten naar Nederland wil halen) hetgeen nu slechts eenmalig 2.062 – 4.125 Euro kost. Dit zou het best kunnen gebeuren door een hoge prijs te rekenen per reguliere migrant waarvoor een arbeidsvergunningaanvraag ingediend wordt.

- Goed overzicht houden op de arbeidsmarkt en daardoor tijdig anticiperen op verwachte krapte in bepaalde beroepsgroepen, onder andere door tijdig opleidingen voor deze beroepsgroepen te starten of uit te breiden.
- Stimuleren van reguliere migratie naar Nederland vanuit vooral arme landen voor tijdelijke functies (bijvoorbeeld maximaal twee jaar) die essentieel zijn en moeilijk door Nederlanders vervuld kunnen worden. Hierbij dient voorkomen te worden dat een te sterke braindrain veroorzaakt wordt in de landen waar deze migranten vandaan komen. Strikte handhaving zal nodig zijn om ervoor te zorgen dat deze migranten na de overeengekomen termijn weer naar het eigen land terugkeren. Dit kan door algemene goede handhaving en ook door niet de mogelijkheid te bieden van gezinshereniging in Nederland (hetgeen ook veel kosten bespaart en voorkomt dat ouders proberen een verblijfsstatus te bemachtigen met als argument dat hun kinderen in Nederland zijn geboren en/of deels zijn opgegroeid). Deze reguliere migratiemogelijkheid kan ook onderdeel zijn van de deals met landen die ermee instemmen om irreguliere migranten die vanuit uit Nederland naar deze landen gestuurd worden op te vangen. Het stimuleren c.q. toestaan van reguliere migratie uit bepaalde landen als onderdeel van een package deal met landen die accepteren om irreguliere economisch gemotiveerde migranten uit hun landen terug te nemen, moet met de nodige voorzichtigheid gebeuren. Immers, de neiging kan dan zijn om reguliere (vaak laagwaardige) arbeiders uit deze landen te accepteren voor niet-essentiële en laagwaardige (en daarmee voor de schatkist dure) functies, zonder dat er een garantie is dat de landen zich aan de afspraken houden. Bovenal, zal het in veel gevallen weinig effect hebben op de irreguliere migratie vanuit deze landen naar Nederland, omdat het onlogisch is dat die door zo'n deal afgeremd zou worden ([53]). Verder zal het effect op de gewenste beperking van irreguliere migratie klein zijn, gezien de geringe omvang van deze deals met ook zeer waarschijnlijk een klein aantal landen dat hiervoor openstaat en de beperkte aantallen functies die geschikt zijn om met reguliere arbeid uit die specifieke landen vervuld te worden en dat ook nog zonder in die landen een braindrain te veroorzaken.

Het is aan te bevelen dat per essentiële beroepsgroep waar vaak moeilijkheden zijn om functies op te vullen analyses gemaakt worden over bovengenoemde mogelijke oplossingen. Voor niet essentiële functies en bedrijven moeten ook analyses en plannen gemaakt worden over hoe deze aangepast of afgestoten kunnen worden om zodanig de afhankelijkheid van externe arbeiders te verminderen.

NAWOORD

In dit kernpunt hebben we veel van de uitdagingen rondom verschillende soorten migratie besproken en er ook mogelijke oplossingen voor aangedragen. Het is duidelijk dat migratie een complex en emotioneel probleem is. Helaas is het debat over migratie sterk gepolariseerd.

Het politieke debat is verlamd door diepgaande meningsverschillen en het taboe dat politieke partijen op dit onderwerp zetten. Het lijkt erop dat politieke partijen zich in loopgraven hebben ingegraven en niet bereid zijn naar elkaar te luisteren vanwege de sterke beeldvorming over en weer. De rechterflank van de politiek heeft het idee-fixe dat linkse partijen Nederland willen 'omvolken' en de linkse politiek denkt dat rechts een hek om Nederland wil en zich niets aantrekt van het lot van vluchtelingen. Daartussenin zitten de Nederlanders die bang zijn om voor extremist en/of racist uitgemaakt te worden als zij zouden benoemen zich zorgen te maken over migratie; die daardoor niet zeggen wat ze denken, soms zelfs bang zijn voor de eigen gedachten hierover. Gelukkig is de laatste jaren dit stigma wel enigszins doorbroken, maar de 'gewone Nederlander' vindt het toch nog steeds knap lastig om hier openlijk over te praten.

In de media wordt in toenemende mate aandacht besteedt aan de problematiek. Het beeld wordt echter regelmatig vertroebeld door (pseudo)wetenschappers die feiten over migratie in hun rapporten en in de media ontkennen of verdraaien³¹, wat sommige politici en opiniemakers ertoe brengt om op basis van deze schijnwerkelijkheid terechte zorgen weg te wuiven. Tevens wordt het publiek hiermee op het verkeerde been gezet, omdat mensen een foutief beeld krijgen van de werkelijkheid.

Het onbespreekbaar maken, verdraaien, bagatelliseren, en 'worst of all' ontwijken van de problemen, verhoogt het risico dat grote groepen kiezers in de armen van extreemrechts gedreven worden. Als deze extremisten de enigen zijn die de problematiek wel serieus nemen, zullen steeds meer bange mensen hun schaduwkanten op de koop toe nemen. Als migratie niet voldoende goed en snel aangepakt wordt op een humane wijze, zullen steeds meer partijen migratie met steeds extremere maatregelen willen beteugelen of, aan de andere kant, migranten steeds grootschaliger in Nederland willen toelaten. De verhitte discussie over het aantrekken van arbeidsmigranten uit landen buiten Europa is hier slechts één van de vele voorboden van. We polariseren steeds verder!

Het is daarom van groot belang dat Nederlanders uitzicht krijgen op een menswaardige oplossing voor de migratieproblematiek, waardoor elders in de wereld het leed verminderd wordt en Nederlanders zich minder zorgen hoeven te maken over hun eigen toekomst en die van hun kinderen.

Opmerkelijk is dat de partijprogramma's van een aantal linkse en rechtse politieke partijen voor wat betreft de standpunten over en oplossingen voor de migratieproblematiek elkaar niet eens zo heel veel ontlopen. Er zou dus ruimte moeten zijn voor debat en voor breed gedragen en politiek haalbare oplossingen voor de migratieproblematiek. Echter, de loopgraven waarin de politieke partijen zich momenteel bevinden belemmeren dit. Daarbij komt dat een groot aantal vluchtelingenverdragen en richtlijnen de bewegingsruimte voor het vinden van goede oplossingen voor (delen van) de migratieproblematiek bemoeilijken.

In een poging het debat over de migratieproblematiek open te breken, heeft Connect International samen met bureau Ipsos een enquête ontwikkeld en uitgevoerd waarin aan iets meer dan 3.000 Nederlanders werd gevraagd wat hun voorkeuren zijn ten aanzien van zeven verschillende mogelijke oplossingen voor de irreguliere migratieproblematiek, van 'hek om Nederland' tot 'alle grenzen volledig open voor economische

³¹ Zie bijvoorbeeld de stukken van Harry Verbon ([55]) en Maaike van Charante ([56]) die dit haarscherp en met stevige onderbouwing blootleggen..

en humanitaire vluchtelingen' tot *'opvang in de regio'* en alles daartussenin wat door politieke en andere partijen (bijvoorbeeld de EU) voorgesteld wordt. Tevens is in deze enquête gevraagd welke voorkeur de respondenten hebben ten aanzien van mogelijk beleid voor reguliere (arbeids)migratie. Ook is gevraagd naar het politieke stemgedrag van de respondenten bij de afgelopen nationale verkiezingen, om na te kunnen gaan in hoeverre de voorkeuren die respondenten geven aan oplossingen voor migratie overeenkomen met de standpunten van de partijen waarop zij gestemd hebben.

De uitkomsten van de enquête zijn niet bepalend voor het vinden van een oplossing, maar kunnen er wel aan bijdragen. Dat het migratieprobleem niet opgelost kan worden met een dagje debatteren in de Tweede Kamer of met een relatief beperkte enquête is duidelijk. Daar is het probleem simpelweg te groot en te complex voor. Het is naar onze mening daarom nodig om hierover met allerlei geledingen en experts uit de maatschappij overleg te voeren. Het is nodig dat de politieke partijen hun eigen standpunten gaan losweken en naar elkaar gaan luisteren. Het is nodig dat inzichten en standpunten gebaseerd op emotie, schuldgevoel, angst en/of ingegraven dogma's in een breder kader bezien en herzien gaan worden.

Voor dit alles is tijd en goed overleg nodig. Gezien de omvang van de problematiek is het ook meer dan de moeite waard om hiervoor een grote inspanning te leveren. Wat wij daarom voorstellen, is om een doorlopende ronde tafel overleg te starten dat als doel heeft een oplossing te vinden voor de migratieproblematiek. Weg van de hijgerige Tweede Kamer retoriek. Weg van de camera's. Weg van de eenzijdige benaderingen en het eigen gelijk van iedere politieke partij. Weg van de emoties en dogma's rondom dit onderwerp. Een overleg, een beetje vergelijkbaar met de klimaattafels van enkele jaren geleden, waarin vertegenwoordigers van politieke partijen deelnemen, maar ook relevante experts van allerlei pluimage, maatschappelijke en kennisorganisaties en andere belangengroepen. Een overleg, dat wat ons betreft net zo lang doorgaat totdat er een goede, haalbare, schaalbare en ook politiek aanvaardbare oplossing voor de migratieproblematiek op tafel ligt. Een oplossing die goed is voor Nederland, maar die vooral ook goed is voor mensen die op de vlucht slaan, of dat nou vanuit humanitaire of economische noodzaak is, aangezien de scheidslijn tussen die twee groeperingen vaak flinterdun is, denk maar aan klimaatvluchtelingen bijvoorbeeld.

Wij vinden dat de politiek het aan Nederland verplicht is om de migratieproblematiek serieuzer aandacht te geven. Uit het Ipsos en andere onderzoeken weten we dat veel Nederlanders zich zorgen maken over migratie, ondanks hun gêne om erover te praten. Ze zitten er mee in hun maag, ieder op zijn/haar manier, van links tot rechts. Nederlanders willen dat de politiek in actie komt en structurele oplossingen gaat zoeken en implementeren die recht doen aan wat Nederlanders én migranten willen en nodig hebben.

Met een aantal zowel rechtse als linkse politieke partijen spraken wij af dat als de uitkomsten van het Ipsos onderzoek bekend zouden zijn (in juni 2022), er een debat aangevraagd zou worden in de Tweede Kamer, waarin de inzet zou zijn om steun te krijgen voor zo'n ronde tafel overleg. Dit is, zoals we al vreesden, afgewezen, met verwijzing dat er al commissies zijn die zich met deze materie bezighouden. Helaas weten we dat deze commissies niet in staat zijn om tot goede structurele oplossingen te komen, anders was dat al wel gebeurd in de afgelopen jaren. We zijn daardoor nu weer terug bij af. Laten we hopen dat in de toekomst het besef zal groeien bij de politiek dat er echt structurele oplossingen nodig zijn en dat besef uiteindelijk tot meer en beter overleg zal leiden en als gevolg daarvan een mooi resultaat zal opleveren in de vorm van breed gedragen, goede, respectvolle en uitvoerbare oplossingen voor de migratieproblematiek! Vooralsnog staan wij met verbazing aan de kant gade te slaan hoe de problematiek in Nederland steeds verder escaleert en hoe apathisch de politiek daarop reageert met intern paniekvoetbal, maar zonder aandacht voor de werkelijke oorzaken en de benodigde structurele oplossingen.

LITERATUUR

1. Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on asylum and migration management and amending Council Directive (EC) 2003/109 and the proposed Regulation (EU) XXX/XXX [Asylum and Migration Fund]. COM/2020/610 final.
2. European Humanitarian Corridors in “Volt’s Mapping of Policies” - “Challenge 4: Global Balance Migration Policy team”. 2019/2020.
3. Manifest migratie, integratie en asielbeleid. 2016.
4. GRENZELOZE VERZORGINGSSTAAT. DE GEVOLGEN VAN IMMIGRATIE VOOR DE OVERHEIDSFINANCIËN. Jan van de Beek, Hans Roodenburg, Joop Hartog en Gerrit Kreffer. Universiteit van Amsterdam. 2021.
5. Economic and demographic strains from the Syrian refugee crisis are impacting Jordan’s own domestic balance of power. 2013. NIKITA MALIK. <https://carnegieendowment.org/sada/53049>.
6. COB. Burgerperspectieven 2017 | 3. Third quarter 2017. SCP.
7. <https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-asiel-migratie-en-integratie/hoeveel-immigranten-komen-naar-nederland->
8. <https://www.infomigrants.net/en/post/14219/young-male-refugees-struggle-with-disappointment-and-mental-health-issues>.
9. UNHCR. Programme outline. The voluntary return & reintegration programme. (July 2012).
10. <https://www.pewresearch.org/global/2018/03/22/at-least-a-million-sub-saharan-africans-moved-to-europe-since-2010/>.
11. <https://www.telegraaf.nl/nieuws/2228492/islamitische-enclaves-weg>.
12. <http://politiek.tpo.nl/2018/01/21/staatssecretaris-ark-vvd-helpt-bijstandsuitkeringen-naar-westerse-migranten/> 2018.
13. Terechte zorg, verkeerd aanknopingspunt. J.P.H. Donner en M. den Heijer voor het Min J&V. 2020.
14. Human Rights First. The Syrian Refugee Crisis and the Need for U.S. Leadership. February 2016.
15. <https://population.un.org/wpp/Graphs/DemographicProfiles/Line/947>.
16. *United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2019). World Population Prospects 2019: Highlights. ST/ESA/SER.A/423.*
17. <https://www.bbc.com/news/world-africa-50726701>.
18. internet nieuws, 5 november 2020.
19. <https://scepter.net/2018/01/vluchtelingen-lokaal-helpen-men-er-135x-meer-helpen/>.
20. <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/germany/11891219/Refugee-crisis-Many-migrants-falsely-claim-to-be-Syrians-Germany-says-as-EU-tries-to-ease-tensions.html>. 2015.
21. <https://eritrehub.org/norway-government-to-review-asylum-status-of-eritreans-who-celebrate-conscription>. 2019.
22. <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/netherlands/1518532/Critic-of-Islam-to-quit-Holland-after-lies-are-exposed.html>. 2006.

23. Convention and protocol relating to the status of refugees. Text of the 1951 Convention Relating to the Status of Refugees. Text of the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees. Resolution 2198 (XXI) adopted by the United Nations General Assembly. UNHCR.
24. Wet van 23 november 2000 tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet (Vreemdelingenwet 2000).
25. Onze kijk op Europa. Eerste insichten en vervolgvragen. 8 oktober '21. Rijksoverheid.
26. WORLD REFUGEE DAY June 2021 Global attitudes towards refugees. June 2021. Ipsos. (Samenvatting via: <https://www.ipsos.com/nl-nl/wereldvluchtelingendag-2021>).
27. <https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-asiel-migratie-en-integratie/hoeveel-immigranten-komen-naar-nederland->
28. Varianten Verkenning Bevolking 2050 Veronderstellingen Verkenning Bevolking 2050 (gem. per jaar 2019-2049). (zie: https://www.cbs.nl/item?sc_itemid=983adff6-549e-4455-8fd6-040a13f79cf0&sc_lang=nl-nl).
29. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/28/migratie-zorgt-voor-groei-van-cruciale-groep-voor-arbeidsmarkt-tot-2050>
30. Handboek Europees recht op het gebied van asiel, grenzen en immigratie. 2014.
31. RICHTLIJN 2008/115/EG VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven.
32. Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst. Coalitieakkoord 2021 – 2025. VVD, D66, CDA en ChristenUnie. 15 december 2021.
33. Measuring Global Migration Potential, 2010–2015. Gallup / IOM. 2017.
34. <https://verblijfblog.nl/subsidiaire-bescherming-en-de-vluchtelingenstatus-2/>
35. Het Deense asiel- en terugkeerbeleid. Antwoord Borekers-Knol op vragen JA21. 23 november 2021.
36. Wat willen Nederlanders van de Europese Unie? Een verkenning met enquêtes, een onlinedialoog en focusgroepen. SCP. 2019.
37. De Staat van Migratie 2021. Ministerie van Justitie en Veiligheid. 2021.
38. 1 miljoen niet doen. Paul van der Maesen. 2020.
39. <https://www.hollandemploymentexperts.nl/kennismigranten/>
40. <https://ind.nl/werk/werken-in-Nederland/Paginas/Kennismigrant.aspx>
41. <https://ind.nl/onbepaalde-tijd/Paginas/Asiel-onbepaalde-tijd.aspx>
42. <https://ind.nl/Nederlanderschap/naturalisatie/Paginas/Naturalisatie.aspx>
43. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/migratie/bevorderen-legale-migratieroutes>
44. Ongenoegen, migratie, gastvrijheid en maatschappelijke onrust. 2019. Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum.
45. <https://www.abu.nl/kennisbank/arbeidsmigratie/>
46. <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/wie-kan-vertrekt-een-jaar-na-de-explosie-is-beiroet-er-slechter-aan-toe-dan-ooit-en-perspectief-is-er-niet/>

47. <https://www.cbs.nl/nl-nl/corporate/2020/36/indiase-immigranten-werken-in-ons-land-vooral-in-de-it-sector>
48. <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/03742?dl=232F6>
49. External Processing. Voorwaarden voor het in behandeling nemen van asielaanvragen buiten de Europese Unie. Advies. Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken. December 2010.
50. Secundaire migratie van asielzoekers in de EU. Advies. Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken. November 2019.
51. Legale kanalen voor arbeidsmigranten DE INTERNATIONALE, EUROPESE EN NATIONALE CONTEXT. Verkenning. Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken. 2019.
52. <https://twitter.com/rkemp59/status/1525380458116169729?t=7lvf3lyVqfZcZlfFq09eXg&s=03>
53. <https://www.ewmagazine.nl/opinie/opinie/2022/05/de-eenzijdige-kijk-van-brussel-op-arbeidsmigratie-884311/?s=09>
54. Kernpunt Ontwikkelingshulp. Stichting Connect International. 2022.
55. <https://www.socialevraagstukken.nl/aanzuiging-migranten-reactie-leo-lucassen-is-misleidend-en-boosaardig/>
56. <https://opinie.com/2022/05/19/hoe-jan-en-leo-lucassen-de-immigratie-promoten/maaikevancharante/>
57. Migratie en de publieke opinie in Nederland. Rapport voor Connect International. Ipsos 2022.
58. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/30/bijna-120-duizend-inwoners-erbij-in-eerste-helft-2022>
59. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid/vraag-en-antwoord/geld-voor-asielzoekersopvang>